

enega in pokažimo svetu, da smo vstali, da hočemo napredovati tudi mi! Tu gre le za našo vidno propadajoče gospodarstvo, katerega hočemo rešiti! Vse brez razlike in političnega mišljenja vabi odsek za prireditev prvega vipavskega kmetijskega shoda, združenega s sadno in grozdno razstavo.

Vinarsko in sadjarsko društvo v Brjah. — Vinarsko in sadjarsko društvo v Kamnjah. — Vinarsko in sadjarsko društvo v Rihenbergu.

Proti peronospori in oidiju ali plesnjivcu.

V prvi številki „Našega Doma“ smo opominjali vinorejce, naj uporabljajo vsa sredstva, da obvarujejo trte peronospore in oidija ali plesnjivca ali grozdne plesnobe. Vsem je znano, da obvarujemo trte s tem, da jih oškropimo z galico in apnom, plesnjivca pa z žveplanjem. Izvedeni možje so dokazali, da so to dobra in edina sredstva proti navedenim trtnim boleznim, če se le vrše o primernem času in po gotovem načinu. Nekateri škropijo posebej in žveplajo posebej. Najboljše in najcenejše pa je, da se oboje stori ob enem in sicer dve- ali trikrat v letu. Prvič se naj škropi iz žvepla začetkom junija, drugič od začetka do srede julija in ako je tretjič potrebno, do srede avgusta. Ako se škropi z galico in žvepla ob enem, se mora primešati apnu in galici toliko žvepla, kolikor je apna. Ker bodo naši vinorejci menda vsi žveplali in škropili z galico ter apnom ob enem, zato se ne bomo ozirali na to, kako se naj žvepla s suhim žveplom. Za prvo škropljenje vzemi na 300 litrov vode $1\frac{1}{2}$ do 2 kilograma galice in dvakrat toliko, to je 3 do 4 kilograme pogašenega apna in ravno toliko žvepla; za drugo in tretje pa 3 do 4 kg galice tudi na 300 litrov vode ter 6 do 8 kg apna in isto množino žvepla. Kdor pa noče žveplati, kar se mu pa ne svetuje, tisti naj vzame samo gori navedeno množino galice in apna. Ker je prav težko žvepleno cvetje v vodi potopiti in ko si ga potopil, ti rado vsede na dno, zato se naj apnu najprej prilije malo vode in med mešanjem dosiplje žvepleno cvetje, ter tako dolgo meša vse skupaj, da se žveplo potopi popolnoma, nato pa se dene vse skupaj v vodo, kjer je že raztopljen galica. S to mešanico se potem poškopijo trte, listje in mladje z navadno peronospora-brizgalnico. Vinorejci, ki ravnajo na ta način, imajo lepe, zelene in zdrave trte ter sveže veliko in nepepelnato grozdje. Zato kmetje, ne opuščajte tudi vi tega. Bog je poslal proti goricam boleznim, pa dal nam je tudi pripomočke, da se jih obvarujemo. Ne držite rok križem! „Pomagaj si sam in pomagal ti bo Bog“! pravi pregovor. Končno še naj opomnim, da se dobi žveplo najceneje v deželnih preskuševalnicah (Landesversuchstation) v Gradcu (Heinrichstrasse 39) in v Mariboru in sicer žakelj 50 kg težak po 8 kron (kilogram tedaj 16 vinarjev). Manj kot 50 kg se ne razpošilja. Zato si naj naroči več kmetov in vinorejcev skupno. Denar se naj pošilja naprej; zadnja pošta in železniška postaja se naj

zaznamujeta natančno. Pri trgovcih pa je žveplo dosti dražje in tudi ni tako dobro. „Naš Dom“.

Kmetijske raznoterosti.

Smetljiva pšenica se ne sme dajati v hrano konjem, ovčam, svinjam ali goveji živini. Konji dobijo drisko, govedi zadržuje prebavljanje, najbolj pa škoduje svinjam. Smetljivo pšenico prevejaj vsaj dvakrat z vejačo in enkrat z mlinom, potem jo prodaj ali daj mleti malim mlinarjem na vodi, ki perejo pšenico in se potem dobi od zdravega zrnja še dosti dobre moke. Smetljivo zrnje, ki pri vejanju pade na tla, se naj sežge. Slama smetljive pšenice se sme rabiti za steljo, kjer se bo sejala pšenica ali druge rastline, od katerih se prejme smetljivost. Pleve od take pšenice se najboljše porabijo za mešani gnoj. Pomešajo se z apnom in kalijevo soljo in to ubije smetljive klice in na to mešanico se namečejo plasti zemlje.

Pazite na svinje. Nastopili so dolgi in vroči poletni dnevi. Ravno v tem času se rada zaleže svinjska kuga in napravi v hlevih velikansko škodo. Mnoge gospodinje so si same krive, da jim peerkajo pujski, ker premalo skrbe za uboge stvari. Svinja je sicer nečista stvar, vendar nesnaga tudi njej škoduje. Spuščajte jih večkrat na zrak, če mogoče na zelen pašnik. Zračite in kidajte pogostoma svinjske hleve. Svinji je sedaj poletni čista voda pol krme. Nalivajte jim večkrat sveže vode. Dobro jih je tudi večkrat politi z vodo, seveda ne premrzlo, praščeke pa večkrat oprati in okopati. Taki prasci rajši jedo in hitreje rastejo.

Da salata ne gre preveč kvišku, je lahko pomagati. Deblo se pri zemlji blizu do polovice z ostrim nožem zarezje. Vsled te zareze se sok zastavlja in salata ne more kvišku, pač pa se napravi debela glava.

Žitne cene. Za poljedelca je zelo važno, kako bo izpadla žetev ozimine v raznih deželah. Od tega je odvisno, ali bo cena našemu žitu poskočila ali pa padla. Na Nemškem, posebno na Pruskem, se obeta jako slaba žetev, zlasti pšenica je jako trpela in so jo morali skoro polovico preorati. Tam bodo morali torej od drugod kupovati žito. Na Angleškem, Francoskem, Srbskem in Bolgarskem kažejo žetve srednje dobro. Na Ruskem-Poljskem bo slabo, v ostali Rusiji pa prav dobro. V Ameriki se obeta dobra žetev, in to bo na kvar našemu žitu, ker se naše žito ne more lahko meriti z ameriškim. Tudi Avstralija ima letos boljšo žetev, kakor lani. Na Avstrijskem še stojé žetve precej dobro, samo na Češkem je pšenica trpela. Suša meseca majnika jo je pri nas nekoliko zadržala, ker je takrat šla v klas, tudi ovsu in koruzi je škodovala. Na Ogrskem so pa zimske setve precej slabe. Cena žitu se je zato zvišala.

Poučni in zabavni del.

Okrajni zdravnik.

Povest. — Spisal Srečko.

I.

Prav nič ni napredovala vas Lazišče v zadnjih tridesetih letih. Drugi mlajši rod je sicer nastopil, a podeoval je poleg dobrih lastnostij tudi vse slabosti svojih prednikov. Tako je, kakor je bilo tedaj. Ako pa moramo verjeti tistim, ki velijo, da če stvar ne napreduje, pa nazaduje, torej jim moramo pritrditi, da je Lazišče celo

nazadovalo. Brez malih sprememb pa vendar ni, tistega ne smemo trditi. Saj vemo, kaj se dogaja v človeškem življenju. Tistega otroci, ki se dandanašnji šopiri obilim bogastvom, ne bodo imeli morda nič v prihodnje. Drugi pa, ki sedaj nima nič, pridobi si v teku času premoženja in spoštovanja. In taka je tudi v Lazišču. Tistih par mogotcev, ki se sedaj razteza tam, ni bilo takrat niti na Božjem svetu, drugi pa, ki so tedaj rogovilili in „denar delali“, tisti so izginili brez sledu.

Edina, potemtakem prva in zadnja gostilna v Lazišču je bila „pri Vrbi“. Podjetni krčmar Fran Tomič je imel poleg tega tudi še prodajalno in opekarno. Tedanji rod ga je blagroval in ga koval v zvezde. Nu — in njemu se je godilo res dobro. Saj so zahajali k njemu vsi vaški „škrici“ in kmetje iz celega okraja bodi si v gostilno ali v prodajalno. Poleti je imel za boljše goste prirejeno na prostem, tik kegljišča, po zimi pa jim je opravil „ekstra zimer“.

Nekako pričetkoma velikih počitnic tistega leta sedeli so „rihtni“ gospodje na Tomičevem vrtu. Zavzeli so si bili prostore okrog dolge mize, da so lahko mej seboj kramljali. Dve vrtni svetilnici, dobro zavarovani krog in krog z debelim steklom zoper vsak prepih, vsako burjo ali severček, sta slabo brleli in prav malo razsvitljevali krog mize sedečih osem gospodov.

Sodnik Linikando je govoril z adjunktom Hlebcom o neki uradni stvari. Kancelist Bernotti, zdravnik Furlan in kontrolor Paka so se pogovarjali koncem mize nemški. Davkar Trobec je praktikantu Vrabcu nekaj dopovedoval in ta dva je poslušal Tomič.

„Pardon gospoda! — Oprostite, toda imenitno — to vam pravim!“

Nagloma se je sodnik nekaj domislil in s tem uvodom je pričel pripovedovati. Z malo, smelo bi se reči gosposko, ročico, segal je neprestano v dolge, črne lase. Od ondod je potegnil preko lica po bradi, ter isto nekoliko spravil v red.

„Dva sem danes — dva, kar naenkrat — há há, kaj tacega pa še ne!“

Vsi so ga pazljivo poslušali, že radi tega, ker je bil najvišji dostojanstvenik celega okraja.

„— — Gori sem stal ob gabru — gori, no saj vsi veste, kje je Strmi hrib. Stojim — stojim — gledam — poslušam — piskam — piščem, kar ti prileti lep, velik, grahast jereb. Pomerim lepo, previdno — seveda počasi, — kar ti prileti še samica in sede tik njega. Pomerim — sprožim in oba — — ali čujete — oba na en strel. Ali se je že čulo kaj tacega. — — Pomislite, dve jerebici na en strel!“

Vsem so se izvili vzkliki občudovanja iz prs, seveda iz golega spoštovanja.

„Sehr gut!“ oglasil se je zdravnik, da je s tem dokazal moje nemško mišljenje.

„Kaj tacega še ne — — še nikdar ne!“ povdarjal je z nova sodnik, ko je popil pol kozarca piva.

S tem je bila končana prva znamenitost tistega večera.

„Vi ste bili danes na Ločniku, kaj ne?“

S tem vprašanjem se je obrnil adjunkt Hlebec k zdravniku.

„Da, da, bil. Nič nevarnosti, gospod adjunkt!“

Potem pa, ko si je odpihal lepodišeč cigarin dim izpred oči:

„Z noži so se malo in jaz jih lepo zakrpal in zašil, kakor je treba!“

Komaj štiriindvajsetleten človek je bil ta zdravnik. Prav nič lep ne, da si se je delal na vso moč prijaznega. Velika, štirioglata glava čepela mu je med visokimi rameni. Čudne, lakomne poteze krog velikih, mesnatih usten izdajale so hipoma ves njegov značaj. Oblečen je bil skrbno, najnovejše po tedanji modi.

„Torej ovadbe ne bo, kakor menite?“ vprašal je zopet za to se zanimajoči adjunkt.

„A — ne, čemu tudi — v par tednih so vsi zdravi!“

Popihal si je zopet dim izpred nosa, poklical še jedno merico pijače, potem pa, kakor bi ga kaj uščipnilo:

„Danes sem pa nekaj lepega videl, kar je res, je res!“

„Kdaj?“

„Kje?“

„Kaj pa?“

Vsi so se zanimali za zdravnikovo pripoved.

„Doli sem jezdil z Ločnika, prav počasi seveda, korakoma. Tu doli, pod vasjo pa srečam konjederko in lepo, mlado, čedno stvarico. Ein nettes Kind.“

„Ak — —“ izvilo se je praktikantu iz grla, kajti on ni bil še dolgo v Lazišču, kakor tudi zdravnik ne.

„— — Stara je nagubančila čelo in se ozrla v stran. Ona mlada pa se je ozrla v me — — ah te oči. Wunderbar schön! Gosposko krilce jej je kaj dobro pristojalo. In kaj naj rečem še le o belem slamniku na kakor noč črnih, laseh. Videti jej je bilo, da jo zanimam, kajti ko sem se ozrl, je i ona gledala po meni in konjederko nekaj izpraševala. Ta stara čarovnica vem, da ni nič dobrega o meni povedala. Ali punica je pa lepa — tisto pa — vsa čast!“

„Imela bo tudi gotovih trideset tisoč!“ je pristavil Tomič, kot domačin in dober poznavalec konjederkinega premoženja.

„Je-li hčerka tisto?“ vprašal je skrbno zdravnik.

„Da — do sedaj je bila v Gradcu v nekem zavodu!“

„Škoda, da ste s staro tako grdo ravnali!“

S tem je sodnik podražil zdravnika videč, da se ta več, kakor je treba, zanimlje za konjederkino hčerko.

„Nič ne bo!“

„Škoda!“

Vsi so se mu smijali spoznavši, da se gotovo kesa vseh bridkostij, katere je kdaj učinil konjederki, svoji konkurentinji v zdravniški praksi.

Zdravnik pa je utihnil in ne malo žal mu je bilo, da je takoj tako ostro postopal s konjederko. Seveda, on ni poznal razmer. Da je on vedel za konjederkino hčerko in njenih trideset tisoč, vse drugače bi bil postopal. Sedaj pa ta sitnost. Razne misli so se mu podile po glavi. Ker pa v nocojšnji družbi ni mogel mnogo misliti, o tem, se je poslovil.

Pri Skončnici je imel stanovanje v prvem nadstropju. Pred dobrimi devetimi meseči dobil je službo okrajnega zdravnika z letno plačo 600 gld. Početkoma je ostajal večinoma doma, le na večer je zahajal k Tomiču. Opažali so na njem nelepo lastnost: preveliko lakomnost do denarja. V početku je štedil in kopičil, ter si prihranil toliko, da je pred kratkim kupil konja, voz, sedlo. Omislil si je hlapca in deklo, ter pričel udobneje živeti. Svoje obiske krog bolnikov pa je zaračunjal kar najdražje mogoče.

Kot sin priprostega kmeta, srednjega premoženja, se je šolal v raznih mestih. Z lepimi nadami se je pričel učiti, da bi čim preje prišel do namena. Najboljše se mu ni godilo. Skrbni stariši so mu mnogokrat mesto novcev in hrane pošiljali le dobre svete in koristne nauke. Doma skrbno vzgojen je kazal še v mestu svojo nepokvarjenost dolgo neomadeževano. Toda čimbolj je prihajal v leta, toliko bolj se je spoznaval. Sprevidel je, da svet kreposti prav tako malo čisla, kakor kake nape. Videl je povsod sleparstvo, laž in kruhoborstvo. Čutil je, da le denar rodi ugled in blagostanje. Uvidel je, da vsak obrača plašč po vetru, če se hoče živeti. Tako si je polagoma ostrupil nazore in njegov uzor je postal: naglo do dobre službe, v službi prislužiti si denarja, z denarjem pridobiti si ugleda in časti, s častjo pa — sreče. V takem prepričanju živeč je tudi slabeje napredoval v šoli. Nekako v šesti pa ga je minulo vse veselje do duhovskega stanu, za kar sta kar gorela roditelja. Popihal jo je v tedanji kirurški zavod „Josephinum“ na Dunaj, kjer so se poleg prav malo medicinskih vied učili tudi briti in striči. Tam je menil, da pride najpopreje do zaželjenega smotra.

Tako je postal kirurg, ranocelnik, zdravnik, „padar“ ali kakor ga že hočemo imenovati. Med njegove prve čine, katere je dovršil prišedši v Lazišče, moramo prištevati one, da je vsem, ki so njemu dohodke pridili, ostro na prste stopil. V tem sta bili prizadeti dve osebi.

Vaška konjederka pečala se je že od nekaj z ozdravljanjem bolnikov. Trebalo jej je le pokazati „vode“ in ona je iz istega spoznala vse mogoče in nemogoče bolezni. Pri malovernem ljudstvu jej je to donášalo obilo dobička. Poleg tega se je malo pečala z oderuštvo, ki je prav tedaj bujno cvetelo. „Obrt“ donášala je tudi precej, torej se pač ne smemo preveč čuditi, da je dala hčerko v Graški zavod in da je imela za njo preskrbljenih 30.000 gld. dote. To je takoj ovadil zdravnik Furlan sodišču in nič niso pomagali izgovori, dejanje je bilo kaznjivo in bogata, ponosna, ohola konjederka je

morala plačati globo in sedeti nekaj časa. Ume se pač, kako čutstvo je gojila odslej napram zdravniku.

Druga oseba pa je bila Osolniška Štefinka. Ta je vsako jesen nakupila v Ljubljani neke sipe, isto razmočila v steklenici vode in zdravilo za vsakojake bolezni je bilo prikrojeno. V adventu je šla po navadi „z doma“. Steklenico je postavila v košarico, poleg iste dëla pa še mal zavoj sipe za potrebno rezervo, če „pojde kupčija dobro“. Tako je šla pobirat ščetin. Prišedša v hišo, usedla se je po navadi na klop pri peči in ondi glasno na njej priljubljen način ponujala svoje „arcnije“, kakor še današnje Blasnikova pratika rabi med inserati:

„Za glavobol, za skrnino, za prehlajenje, za trganje, za čistenje krvi, za ujedanje, za krvotok, za vročico, za vročico, za pljučnico, za kašelj, za uroke itd.“

Ako jej je kdo ponagajal, da za bolezen ne potrebujejo ničesar, ampak če ima kaj zoper njo, tedaj je po navadi prišla v zadrego, a za dolgo nikdar. Če se jej je kdo kje čudil, kako je to mogoče, da zoper toliko bolezni eno samo zdravilo pomaga, izgovarjala se je svetopisemsko:

„E — vera pomaga — vera“!

Prodajala je svojo posebnost, če je sploh smeti tako imenovati tisto brozgo, za gotove novce ali pa za odmeno s koruzo, z ržjo, s fižolom, z grahom ali pa s ščetinami.

Tej baburi je težje prišel na sled zdravnik Furlan. Ko pa jej je po dolgem naporu res preskrbel dvadnevno brezplačno stanovanje s samo enkratno jedjo na dan, zaklela se je, da mu vrne.

On — no, on pa se je malo brigal za to.

Predno pa je zaspal zdravnik tisti večer, je minulo še precej časa. V resnici se je kesal, zakaj je ovadil konjederko, a kaj, ko človek ne more poznati vsakega posameznega takoj. Razmišljal je in razmišljal, kako bi se približal konjederkini hčerki, a pravega izhoda ni mogel najti.

II.

Na oni strani, kjer se vrsté Laziški logovi, prav pod vasjo, na samem stoji konjederkino poslopje. Hiša je lepa in prostorna, ter kaže na prvi pogled imovitega gospodarja. Zadaaj vrsté se gospodarska poslopja v lepi vrsti.

Med priprostim ljudstvom je ukoreninjen čut, da ne marajo veliko občevati s konjederki. Takrat pa je bilo to še vse hujše. Kdor je bil ravno dolžan ali pa je imel kaj opravila radi bolezni, ta se je še oglasil pri njej, drugače pa so se je izogibali, kakor gobovega človeka. Prav to je hudo bolelo konjederko in, da bi gospodom in kmetom vsaj nekoliko imponovala, dala je iz lastnega nagiba hčerko Marijo, katera je bila njeno edino dete, v Gradec, kar jo je stalo precej novcev. Tamkaj se je hčerka učila vseh takrat najnovejših reči, prav nič pa potrebnih. In sedaj, ko je prišla domov, je znala sicer igrati klavir in malo francosko, a peči kruha, prati in šivati, tega ni umela. To je praktični konjederki kaj

težko dejalo. Vender pa, ker je svojo hčerko resnično ljubila, dopadalo jej je na njej vse, naj je bilo še tako slabo.

„Se vé, se vé, tako zahteva čas“! udala se je po navadi konjederka hčerkinim razlagam. Ona sama ni imela nikake izobrazbe, zato se pa ni hotela preveč čuditi hčerkinim željam in novotarijam, da ne bi s tem kazala, kako jo dete prekaša.

Navadno sta sedeli v pritlični sobi, katera je bila pa že mnogo lepše opremljena na hčerkino zahtevanje. Mati je sedela v starem naslanjaču, kakor se po navadi tedaj, ko je pacijente vsprejemala, hčerka pa je vezla.

Obilega života je bila konjederka, pač znamenje, da se jej ni godilo preslabo. Na mesnatem, kratkem vratu, zakritem s tremi podbradki, pa je čepela okrogla glava, oborožena z rudečimi lici in topim, ne premajhnim nosom.

Vsa drugačna pa je bila njena hčerka, sedaj gospica Mimi, kar se res gosposko sliši. Vitka, polnih udov, ki pa vender niso bili premesnati, da bi dajali telesu leno podobo, srednje ženske velikosti, ponašala se je z izredno črnimi lasmi in najtemnejšimi očmi. Vedela je dobro, kako mora držati ustna, da je čarobnejša, da je videti najivna ako malo zavihne z nosom in da je ljubka če se malo, prav malo smehlja. Oče jej je bil umrl, ko je bila še malo dete. Na gospodarstvu se ni opazilo nikake spremembe, saj ga je vodila materina spretna roka.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Suplent v Ljubljani, gosp. dr. Vladimir Herle je imenovan profesorjem na mestni realki v Idriji. — Nadučitelj v Litiji gosp. Josip Kostanjevec je imenovan učiteljem na II mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. — Učitelj v Velikih Laščah, gosp. Josip Pavčič je imenovan nadučiteljem istotam.

— **Petindvajset let** je preminulo te dni, odkar je vstopil v pisarno banke „Slavije“ sedanji nje pisarniški načelnik, gosp. Jakob Avšič. Tem povodom priredil se je slavljenču na čast večer, na katerem je ravnatelj „Slavije“, župan Hribar, v iskrenih besedah pozdravil jubilaranta ter mu v svojem imenu v priznanje dolgoletnega in marljivega ter vestnega delovanja izročil dragocen prstan. Ravnateljev namestnik, gospod Ivan Pribil, nazdravil je slavljenču v imenu uradništva, povdarjajoč njegovo ljubeznivo kolegijalnost in mu imenom uradništva poklonil zlato naprsno iglo. Med animiranim večerom, ob katerem sta napivala slavljenču gosp. Vatroslav Holz in gosp. dr. Muhovski, je preminil večer, ki bo gotovo dolgo ostal v najlepšem spominu slavljenču, in ki je dokazal, kako priznanje in spoštovanje vživa pri svojem šefu in pri kolegih.

— **Nova izvirna drama.** Gosp. ravnatelj dr. Fran Detela je izročil vodstvu slovenskega gledališča izvirno veseloigro v treh dejanjih „Učenjak“, ki se uprizori v bodoči gledališki sezoni.

— **Deželnozborske volitve.** Pri volitvi iz kmetijskih občin dne 12. t. m. je bil v okraju Vipava-Idrija izvoljen narodnonapredni kandidat gosp. Ivan Božič, v vseh drugih okrajih so bili voljeni kandidatje katoliško-narodne stranke.

— **Trgovska in obrtna zbornica kranjska** ima v četrtek, dne 19. t. m. sejo, v kateri izvoli dva poslanca v deželni zbor kranjski.

— **»Gospodarska zveza«** se je oprijela tudi kupčije z zeljem, vsled česar se utegne cena tega zlasti v revnejših slojih priljubljenega živila močno podražiti.

— **Prememba posesti.** Gosp. Seidel, mesar v Sp. Šiški, kupil je od Janeza Kmetiča takozvano „Kozlovo“ posestvo za 12.400 gld s fundus instructuom. Moža je k prodaji prisilil zdivjani 25letni sin Andrej. Nad malopridnim zgražala se je že več let vsa občina. Zoper četrto božjo zapoved je šestokrat grdo grešil. Pred kratkim je zopet starega očeta pretepal, potem prodal materno doto in odšel v Trst zapravljat. Pri vrnitvi sprejelo ga je orožništvo. Objednem je izvedel, da je njemu namenjeni dom — prodan. — Glavni trg v Spodnji Šiški se bo olupšal, ter bo postavil novi gospodar mesto sedanjih bolj zanemarnjenih, s slamo kritih poslopij gotovo čedno stavbo.

— **Novo uradno poslopje v Radovljici.** Justično in finančno ministrstvo sta ukrenili, da se sezida v Radovljici posebno jednonadstropno poslopje za okrajno sodišče in za davčni urad. Stroški bodo znašali 79.500 kron.

— **Zdravniški minimalni tarif za Kranjsko**, izključuje Ljubljano je: 1. Obisk podnevi v hiši bolnikovi 2 K. 2. Navaden obisk v stanovanju zdravnikovem ob naznanjeni ordinacijski uri 1 K. 3. Obiske in ordinacije, katere se zahtevajo ob gotovi uri, plačati je dvojno. 4. Ako se zdravi več članov jedne obitelji objednem, za vsacega nadaljnega bolnika 1 K. 5. Zdravniški konsilij 10 K, in sicer tako za ordinarija, kakor za konsilijarija. 6. Vsaki nadaljni konsilijarni obisk po 4 K. 7. Za vsake, v interesu bolnika porabljene $\frac{1}{2}$ ure, začete $\frac{1}{4}$ ure polno računajoč, 2 K. 8. Za zdravniško pomoč po noči, t. j. od 8. ure zvečer do 8. ure zjutraj plačati je dvojni tarif. 9. Zdravniško spričevalo zasebnikom 4 kron. 10. Spričevala pri zavarovanjih proti nezgodam (naznanila in zaključek) 6 kron. 11. Spričevala pri življenskih zavarovanjih brez ozira na zavarovalno svoto 10 kron. 12. Pismena konsultacija 2 K. 13. Izruvanje zoba 1 K. — Za naslednje izvršbe se poleg zgoraj navedene pristojbine in za porabo obvez zaračuna še: 1. Za uravnavo frakture ali luksacije kake manjše kosti 2 K. 2. Večje kosti 6 K. 3. Za traheotomijo ali herniotomijo 20 K. 4. Za vsako porodniško operacijo 10 kron. 5. Za izvršbo manjšega kirurškega dela in za porabo instrumenta pri preiskavi 1 K. Za eventualno asistenco zaračuna se posebej.

— **Vojaške vaje na Notranjskem** so bile v soboto končane in se je začelo vojaštvo še isti dan vračati v svoje garnizije. Od sobote na nedeljo je pasiralo Ljubljano 13.200 mož. Kakor čujemo, se je pri vajah zgodilo več nesreč. Tako je bil neki domobranski častnik z bajonetom zaboden v nogo, seveda slučajno, neki topničar je bil povožen, in sta mu bili obe nogi strti. Domobranci so se pri vajah tako razgreli, da so se s sovražniki kar spoprijeli, in je bilo več mož od streljanja osmojenih.

— **Demonstracija.** Od 9. na 10. t. m. se je peljal skozi Ljubljano romarski vlak s 500 Tirolci. Nemškonalni dijaki so to izvedeli in proti romarjem uprizorili na kolodvoru demonstracijo.

— **Sedež zadružnega instruktora za Štajersko, Koroško, Kranjsko, Tirolsko in Predarlško** se je iz Inomosta premestil v Gradec.

— **Velezanimiva knjiga.** Alfred Jensen, znani pospeševatelj kulturnih teženj in duševne zveze med Slovani in Švedi, je izdal v Stockholmu v švedščini 25 Aškerčevih balad pod naslovom „Anton Aškerc, Sloveniska Ballader“ ter je knjigo posvetil v spomin šestdesetletnice švedskega pesnika Snoilskega. Prelagatelj je poklonil en izvod svoje knjige tudi gospodu Hribarju „kot županu mesta Ljubljane“. V literarnih

odbor bo jeseni o priliki premovanja goved, nakupoval sposobne bika po posebni komisiji, na kar že sedaj opozarjamo živinorejce, ki imajo čistokrvne, sposobne bika v reji,

Deželni odbor kranjski oddajal bo meseca oktobra 1901 bika plemenjake cikaste in sive pasme proti povračilu polovice nakupnih stroškov, in sicer v prvi vrsti občinam, v drugi pa tudi zasebnim živinorejcem. Prošnje je vložiti pri deželnem odboru v Ljubljani in vsaki prošnji je priložiti 20 kron, katere zapadejo, če prosilec noče prevzeti odkazanega mu bika.

Kmetijstvo.

Prvo mleko teletu, potem kravi.

Pri nas je še močno razširjena navada, da se krava po porodu najprej pomolze, in da se dá tisto mleko kravi izpiti. Te navade pa ni mogoče odobravati, ker je tako ravnanje nepravilno. Prvo mleko, ki se tudi „mlezva“ imenuje, naj se na vsak način prepusti mladiču in še le tisto mleko, katerega tele ne more posesati, naj se izmolze in porabi za kravo. Prvo mleko, ki se pozna na tem, da je rumeno in bolj gosto, je namreč posebno prikladno za novorojenega teleta, ker je veliko bolj tečno in veliko lažje prebavno, kakor poznejše mleko. Razun tega je pa tudi bolj slano, kakor navadno mleko, vsled česar se tele veliko hitreje in lažje sčisti. Nekateri živinorejci sploh ne odobravajo tega, da bi se dalo kravi, izdelani po porodnih bolečinah, njeno mleko piti. Izkušnje pa uče, da je mlezva še najbolj tečna pijača za take krave, in da je več vredna, kakor z otrobi oblojena pijača. V Švici, kjer je živinoreja na jako visoki stopinji, je sploh običaj, da dobi krava tisto prvo mleko, ki ostane teletu. In če ga krava ne mara, ga ji pa vlijejo, ker so ondotni živinorejci trdno prepričani, da je ni bolj zdrave in bolj močne pijače za take krave, kakor je mlezva. Nepravilno pa je, da se krava ali telica že pred porodom izmolze, ker se na ta način vpliva na hitrejši porod; to pa ni dobro. Tudi pridejo novorojena teleta pri takem ravnanju ob najboljše prvo mleko. Pri dobrih kravah se sicer rado zgodi, da se vime močno napne pred porodom tako, da se je bati vnetja ali takoimenovanega „sajevca“. Vender naj se tudi v takem slučaju, dokler le mogoče počaka z molžo. Le ko bi mleko začelo kapljati iz sescev, in ko bi bila krava podvržena vnetju vimena, le tedaj se ji naj odvzame nekoliko mleka pred porodom, sicer pa ne.

Kmetijske raznoterosti.

Kako treba pripraviti nove sode? Izurjen vinogradnik ve to dobro, mnogi pa vender ne ravnajo prav in si napravijo veliko škodo na vinu z novimi sodi. Nov sod izperi večkrat z vrelo vodo in sicer tolikokrat, da bo šla čista voda iz njega; dokler nov sod ni zadosti izpran, gre temno rujavkasta voda iz njega. Potem sod napolni s čisto vodo, katera se nekaj časa vsak dan mora spremeniti. Nazadnje se še izpere z vrelim vinom, ki se naj pusti v sodu nekaj časa, ker potem dobi sod dober vinski duh. Še na drug način se pri-

pravi sod. V sod se vlije vrela voda, v kateri je raztopljeno 5 odstotkov sode. Sod se zabije in večkrat izpere. Potem se še izpere s čisto vodo in na to pa se z vrelim vinom zapari.

Izabela se je v poslednjih desetletjih močno razširila po naših vinogradih, odkar je stari trs začel hirati. Izabela pa je povsod bujno rastla in donašala obilo grozdja, posebno po brajdah. Le škoda, da izabelno vino nima tistega prijetnega okusa, kot iz domačih trt, ker ni čistokrvna žlahtna trta. Njeno vino ima nekak neprijetni okus, tudi barva ni lepa, tako, da se mora le po ceni prodajati, za tretjino ali pol ceneje kot navadno belo ali rudeče vino. Neprijetni okus pa je najbolj v jagodnih mehovih, ako se ti močno stiskajo. Ako se pa vzame le drozgovec in mošt od prvega stiskanja, je vino belkasto in ima le malo izabelinega okusa. Po leti, ko se je tako vino dvakrat pretočilo, se okus precej zgubi in se izabelina le malo loči od navadnega belega vina. Zato svetujem, da se posebej v sode naliže drozgovec in mošt od prvega stiskanja, mošt od ostalih stiskanj pa tudi posebej ter se porabi za domačo rabo. Glede izabele pa moram dostaviti, da se zelo moti, kdor misli, da se ta trta ustavlja trtni uši. To ni res. Malo delj res zdrži napad trtne uši, a končno se tudi ona posuši. Ker se trtna uš še zmirom naprej širi na vse strani, pač ne kaže izabele saditi, temveč le na ameriških trtah cepljene domače trte. Dr. Vošnjak.

Kleti puščajte v jeseni tako dolgo odprte, dokler ne začne zmrzovati. Kleti, ki so globoko v zemlji, so lahko dalje časa odprte kakor one, ki so plitve. Ako na eni strani brije skozi odprtine v klet mrzel veter, zadela jih na tisti strani, na nasprotni pa pusti odprte. Pri lepem in ne premrzlem vremenu odpri vse odprtine, da pride v klet svež in čist ter hladen zrak, slab in zaduhel pa gre ven. Kakor je poleti hladna klet boljša, tako tudi po zimi, da le ni tako mrzla, da bi zmrzovalo.

Čebelam za zimo skrbì za primeren kraj, kjer bo mir in jih ne bo nič motilo. Košev ali panjev ne smeš puščati prosto, ampak jih postavi, če nimaš zaprtega uljaka, za stene, kjer ne bo veter prehudo po njih pihal. Čebele se po zimi stisnejo skupaj kakor jagode na grozdu in jih veliko pogine, če pride prehud mraz v panj. Zato panje skrbno ovij s slamo ali s cunjami, pa večkrat pogledaj, da se miši ali netopirji ne vgnezdijo in ne pridejo celo v panj.

Poučni in zabavni del.

Okrajni zdravnik.

Povest. — Spisal Srečko.

(Dalje).

Drugi dan, kar je bila doma, že se je dolgočasila neznansko, kakor je namreč potožila materi. Družbe ni imela nikake, da bi se po svoje zabavala, torej se jej ne smemo čuditi, da je materi pričela opisovati svoje Graško življenje, tako natančno, kakor bi se morebiti, katera druga ne upala:

„Ah mama mesto, mesto to je za mladega človeka nekaj!“

Na dolgo in široko je opisovala mesto Gradec, kakoršno je bilo takrat, s prirojeno natančnostjo. Pripovedovala je o vsaki posamezni večji stavbi, o cerkvah, o sprehodih. Risala je z neprisiljeno zgovornostjo vse institutske razmere z vsemi malenkostmi. Dopovedovala je materi, kako so šli včasih za njimi mladi častniki, kadar

so šle na izprehod in kako se je nadzirajoča sestra jezila nad tem. Pravila je, kako so se pozneje sprehajali pod okni instituta sami mladi, lepi z eno ali k večjemu dve zvezdi na ovratniku. Potem je naglo prišla na povesti in romane, kaj je vse ondu čitala, zlasti v zadnjih dveh letih, ko je dobivala berilo „za odrasle“.

Mati pa jo je sama poslušala. Ako jej je ugajalo, ni hotela hvaliti, ako jej ni bilo po volji, ni hotela karati. Vender pa jej je v notranjem dobro delo, da ima tako lepo in — učeno hčerko. Ko pa je naposled le utihnila Mimi, sti obe nekaj časa molčali. In hčerka se je zopet nekaj domislila, zato je napravila prav primeren uvod:

„Ah — kako mi je dolg čas — —“

„Ej le potrpi, — sčasoma se vsega privadiš!“

„Človek nima prav nikake zabave, ko bi vsaj, — bi imela; — — — mama kaj ne, da mi kupiš — — glasovir?“

S tem je bila izrečena želja, prošnja in zahteva.

„Vsega kmalu ti ne morem — — to se pravi, malo počakaj — — koliko pa vender stane, á“?

Mimi je izprevidila, da se mati ne more ustavljati njenim prošnjam. Urno jej je postregla z vso svojo vednostjo o stvari. Urno je materi opisovala, kako bo včasih prijetno, ko bo ona igrala o zimskih večerih; mati pa jo bo poslušala. Tako natanko jej je risala, da je mati mislila, da uživa že vse tiste sladkosti, in konečno je obljubila. Kaj pa je hotela?

Naenkrat pa je hčerka odskočila od svojega dela k oknu.

„Poglej mama, poglej, kdo je to? — — Ah lepo — kdo pa je?“

Zdravnik Furlan je jezdil na izprehod. Dražil in bodril je z ostrogami že itak prečilega sirca, da je ta skakal kratkih korakov poševno mimo konjederkine hiše, veličastno se zibajoč na dolzih, elastičnih bicljih. Zdravnik je tudi vzravnaval svojo osebo gori v sedlu, z očmi pa je nekaj iskal v oknih konjederkinega poslopja. Ondu med gardinami je ugledal lično, temno glavics in kri mu je šla urneje po telesu. Na to pa je pognal konja v trab.

„To je tisti zdravnik, ti — tisti divjak!“

Konjederka je postala ogorčena in prav nič ni mogla pred hčerko prikrivati svoje slabe omike.

„Ta pes me je ovadil!“

Jezno so se jej bliskale oči in nič po volji jej ni bilo, da je hčerki toliko ugajal, kakor jej je brala iz obraza.

„Radi tega se ne jezite nad njim, mati! Morda je on moral to storiti!“

Hotela je reči še več, a mati je bila že s tem razburjena do ekstare. Da bi se bil kdo drugi potegoval, na ta sicer pošteni način za zdravnika, izpraskala bi mu bila oči konjederka, hčerki pa je za to pot prizanesla.

„Tega moraš zaničevati, kakor ga jaz! Če boš pozneje zahajala v vaško družbo, tega moraš prezirati! Ali si čula deklina?“

Hčerka je spoznala, da pri materi ne bo našel zdravnik nikdar milosti. Rada bi materi razložila, da nima prav, ako radi tega zdravnika sovraži, a izprevidela je, da bi bil ves trud zamanj in — nevaren.

Tisti dan sta bili postali malobesedni.

Ko se je pa čez kake pol ure vračal zdravnik domov, ni bilo matere več v sobi. Na isti način je vzpodbadal konja in še večjim zanimanjem zrl v okno. Sedaj pa je že pogumnejše pokazala Mimi svoje temne oči izza okenskih preprog.

Zdravnikova Reza in hlapec Rupert sta si v tistih dnevih dopovedovala mnogo gospodovih sprememb izza poslednjih dnij.

Rupert je tožil, kako mora konja snažiti, kako ga krmiti predno jezdijo gospod na izprehod. Da ni sedlo nikdar dovolj lakovano, uzda nikdar ne dovolj svetla. Reza pa: kako mora čevlje svetiti, kako ostroge na njih, kako obleko; kot posebnost pa je dodalo, da gospod vedno v en kraj jezdarijo. Kot izvanredno zanimivost pa še to:

„Zadnjič je prišel nekdo gospoda klicat k nekemu v hribe, da si je nogo zlomil. Takrat pa je bilo čas jezditi na izprehod. Odslovili so ga, da nimajo časa, da pa pridejo čez eno uro in so jezdili na — izprehod. Pomisli Rupert, pomisli! Oni je čakal z zlomljeno nogo med tem, ko so šli gospod na zabavo!“

Po dolgem ukrepanju sta naposled prav boječe prišla do zaključka, „da morajo gospod nekaj na srcu imeti“.

Prvo se je bila seznanila Mimi s kancelista Bernottija hčerjo Olgo. Ta je bila prvorojenka Bernottija. Nekaj časa je bila v ljubljanskem samostanu, kjer se je toliko naučila, da se jej je podajal naslov „gospica“. Ko je bila stara šestnajst let jej je umrla mati, oče pa pa se ni maral drugič ženiti in tako je ona že štiri leta gospodinjala pri očetovem ognjišču. Lepa ni bila, niti grda. Imela je lep dar zgovornosti. Stvar brez najmanjšega pomena opisovala je na dolgo in široko, da jo je le kdo hotel poslušati. Ko se je zdravnik nastanil v Lazišču spoprijateljil se je kmalu z Bernottijem in potemtakem tudi zahajal v njegovo kišo. Nekaj časa je dvoril in dvoranil kancelistovi Olgi, toda čimbolj se je le ta približevala njemu, toliko bolj se jej je on umikal.

Kakor rečeno z Olgo se je Mimi sprijaznila kaj naglo. Olgina zgovornost si je znala pridobiti Mimino prijateljstvo. Obiskovali sta ena drugo. To redno vsaki dan. H kancelistovim pa je zahajal tudi Furlan, kot dober hišni prijatelj. Tu je bil predstavljen gospici Mimi in takrat — pravijo — se je srečnega čutil.

Poslej pa je često zahajala Mimica k Bernottijevim in ume se, da je na to pazil tudi zdravnik. Rad bi bil šel še večkrat, a bal se je, da ne bi tega izvedeli drugi ljudje ali pa celo konjederka. Često so kramljali skupno: Bernotti, zdravnik, Mimi in Olga večinoma nemško. Zabavnega se je delal zdravnik. Neko veselje mu je igralo v očeh, kadar je le količkaj prijazno z njim govorila

Mimi. To je opazila tudi Olga in prav nič težko jej to ni dejalo. Nekateri ljudje imajo že tak mešetarski nagon v sebi, da se radi utikajo v ljubavne spletke, če ne v svoje, pa v druge. Prav taka je bila Olga. Opazila je, kako z zaljubljenimi pogledi motri zdravnik Mimi, na Mimi je pa tudi opazila, da jej je zdravnik dokaj simpatičen. Skušala je torej med obema posredovati. Vabila je pogosto oba skupaj, pogovore napeljevala na ljubezen in kar na mah ju je pustila sama. S tem se je močno prikupila zdravniku.

Čas, narava, Olgino napeljevanje in zdravnikova spretnost pripeljali so Mimi tako daleč, da se je zaljubila. Nekoč, ko sta bila sama v kancelistovi sobi, opogumil se je zdravnik do prvega „jaz te ljubim“. Od takrat pa jih je bilo še mnogo, mnogo in tudi objemov in poljubov. Takrat je bila Mimi srečna. Pogovarjala sta se o bodočnosti in kovala naklepe. Z mučnim strahom je Mimica potočila večkrat zdravniku, kako ga mati sovraži. On pa je ob tistih prilikah namrščil obrvi, odgovoriti pa ni mogel ničesar.

Kadar pa je potem pred mrakom prihajala Mimi domov vsa rudeča v lica, pripovedovala je materi, da jej ni več dolg čas, da se je že vsega privadila. Materi pa je bilo po volji. (Dalje sledi).

Družba sv. Mohorja.

Naša družba šteje letos 76.110 udov, to je 2486 udov manj, kakor lani. Udje se razdele po posameznih škofijah tako-le:

1. Goriška nadškofija	8.599 t. j.	11 manj kakor lani.
2. Krška škofija	6.208	160 " " "
3. Lavantinska škofija	23.771	2025 " " "
4. Ljubljanska škofija	29.587	519 " " "
5. Tržaško-koperska škof.	4.041	25 več " " "
6. Sekovska škofija	598	34 " " "
7. Somboteljska škofija	351	7 " " "
8. Zagrebška nadškofija	479	66 manj " " "
9. Senjska škofija	206	7 " " "
10. Poreška škofija	136	6 več " " "
11. Djakovška škofija	65	3 " " "
12. Bosniška škofija	216	11 manj " " "
13. Videmska nadškofija	185	9 " " "
14. Razni kraji	541	15 več " " "
15. Amerikanci	908	104 " " "
16. Iz Afrike in Azije	209	128 " " "

Z razpošiljanjem letošnjih družbenih knjig smo začeli dne 18. septembra in prizadevali se bodemo, da častiti udje dobijo knjige najprej ko mogoče. Odpravili bodemo zaboje s knjigami po tej vrsti: Amerika in Afrika, lavantinska, krška, ljubljanska, tržaška in goriška škofija, ter razni kraji.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo „avis“, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo častitim poverjenikom povrniti posamezni udje.

One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbeni tiskarni, prosimo, naj čim preje pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prostora, katerega nam itak primanjkuje na vse strani.

Razposlalo se bode udom vkup 456.660 knjig. — Romajte torej knjige v toli častnem številu po vsem Slovenskem. Budite rojake, poučujte jih, zabavajte in razveseljajte jih ter unemajte v srcih njihovih ljubezen do Boga in domovine!

V Celovcu, dne 18. septembra 1901. Odbor.

— Osebne vesti. Deželni predsednik g. baron Hein je po daljši bolezni popolnoma ozdravel in je v sredo zopet prevzel vodstvo deželne vlade. — Avskultant v Novem mestu gosp. J. Kozina je imenovan sodnim pristavom za graški višjesodni okraj. — Profesor v Trstu g. dr. Karol Glaser je šel v pokoj. — Avskultant v Novem mestu gosp. Jakob Antloga je imenovan sodnim pristavom v Mokronogu. — Evidenčni geometer II. razreda v Litiji gosp. Adolf Binder je pomaknjen v prvi razred. — Vladni stavbni adjunkt gosp. Karol Vavra se je službi odpovedal. — Davčni pristav gosp. Artur Sedlak je iz Višnje gore premeščen v Ljubljano.

— Učiteljska imenovanja. Začasni vadnični učitelj na učiteljski v Ljubljani, gosp. Ivan Krulec je stalno nameščen na tem zavodu. Nadučitelj gosp. Josip Čerin v Toplicah pri Zagorju je šel v pokoj. — Stalno so nameščeni: gosp. Emil Adamič v Toplicah pri Zagorju, gosp. Anton Vidmar v Ambrusu, gdč. Marija Mehle v Šmartnem pod Šmarno goro, gdč. Pavlina Rus v Štrekljevem, gdč. Ivana Škerjanc v Sv. Križu, gdč. Amalija Kobau v Veliki dolini, gosp. Ivan Vrščaj v Št. Vidu pri Ljubljani in gdč. Justina Eržen v Št. Vidu pri Zatičini. Kompetenčnim potom so bili premeščeni: nadučitelj gosp. Jakob Pretnar iz Velike Doline v Rodeče, gospod Fran Mlakar iz Trebnega v Ribnico in gdč. Franica Jankovič iz Zagorja v Toplice pri Zagorju. Gdč. Izabela pl. Födransperg je imenovana za Dol.

— Deželnozbornske volitve. Pri volitvi iz kmetskih občin dne 12. septembra so bili voljeni: 1. V okraju ljubljanska okolica-Vrhnika Povše s 2766 in dr. Šusteršič z 2591 glasov; Jelovšek je dobil 193 glasov, 30 glasov je bilo razkropljenih, 112 glasov je bilo neveljavnih. 2. V okraju Kamnik-Brdo Mejač s 2037 glasovi Stare je dobil 232 glasov, 45 glasov je bilo razkropljenih, 15 neveljavnih. 3. V okraju Kranj-Loka-Tržič Detela s 2569 in dr. Brejc z 2352 glasovi; baron Lazzarini je dobil 213 glasov; 14 glasovnic je bilo neveljavnih. 4. V okraju Radovljica-Kranjska gora Pogačnik s 1230 glasovi; Čop je dobil 278 glasov. 5. V okraju Postojna-Logatec-Senožeče-Lož-Bistrica-Cerknica dr. Krek s 1956 in Drobnič s 1953 glasovi. Arko je dobil 1668 glasov, Ambrožič 1658 glasov, 34 glasov je bilo neveljavnih. 6. V okraju Idrija-Vipava Božič s 891 glasovi. Habe je dobil 785 glasov. 7. V okraju Kostanjevica-Krško-Novomesto Dular s 2408 glasovi; Globočnik je dobil 1062 glasov, Lapajne 35 glasov, 6 glasov je bilo razkropljenih, 35 glasovnic neveljavnih. 8. V okraju Trebnje-Višnja gora-Žužemberk-Mokronog-Litija-Radeče Košak s 4661 glasov, Žitnik s 4048 glasov, dr. Schweitzer s 3974 glasov, Bukovec je dobil 1029 glasov, Zupančič 1015 glasov, Vehovec 96 glasov, Brce 69 glasov, 109 glasov je bilo razkropljenih, 57 neveljavnih. 9. V okraju Kočevje-Ribnica Pakiž 2489

lažje razvzdigne in razširi. Seveda je treba navrh še dobro zakurjene peči, da se izpeče kruh močno in čvrsto.

Teh par nasvetov priporoča našemu kmetu njega prijatelj.

Kmetijske raznoterosti.

Nakup plemenskih bikov. Dodatno k notici o nakupu bikov po deželnem odboru, prijavljamo dotične dneve in sicer: v Ljubljani dne 8. oktobra t. l. ob 9. uri zjutraj na dvorišču c. kr. kmetijske družbe na Poljanski cesti; v Jeličnem vrhu pri Idriji dne 14. oktobra t. l. ob 11. uri predpoldne (na živinskem trgu); v Mokronogu dne 16. oktobra t. l. ob 11. uri predpoldne (na živinskem trgu); v Kranju dne 17. oktobra t. l. ob 9. uri zjutraj (na živinskem trgu).

Poučni in zabavni del.

Okrajni zdravnik.

Povest. — Spisal Srečko.

(Dalje).

III.

Stare ženice opazujejo, da nazaduje Lazišče še v nečem. Koliko učenih glav je baje že izšlo iz vasi in okolice. Koliko novih maš se je že pelo ondu, tudi kak profesor ali celo doktor je bil porojen v Lazišču. Sedaj pa nič, goli nič. Vsako jesen pošljejo res nekaj nade vzbujajočih paglavcev v mestne šole, da bi se pripravili k dobremu kruhu. A predno bi katero res imelo postati kaj, se izmaliči in popridi, da naposled le sramoto dela domači vasi.

Toliko stare ženice!

Ob počitnicah prišli so bili dijaki domov. Bilo jih je res lepo število. V Lazišču sta bila dva, eden pa je bil celo v semenišču. V Rekah eden, Pod smreko eden, Na Kolpi eden, koliko je bilo pa manjših, katerih ne velja naštevati.

Domenili so se, da priredijo veselico. Reški je bil spisal celo izvirno igro za tisto priliko. Tako so se podali na delo za priprave. Tisto je bila prva veselica v Lazišču z vspehom, zato je pa napravila toliko hrupa in povpraševanja, toliko radovednosti.

Najprvo so si izprosili prostora pri Tomiču. Druga velika skrb pa je bila dobiti dve ženski igralni moči. Prva na katero so mislili dijaki, je bila Bernottijeva Olga. Nekega lepega popoldneva stegovala sta se dva dijaka v stanovanju kancelistovem. Z najpokornejšim glasom govorila sta svoje prešnje, podprto s stebrom „za blag namen“.

„O kaj pa, kaj pa!“ udala se je na prvi hip Olga iz ozirov na blag namen. V resnici pa jej je bilo do tega, da se enkrat izkaže Laziškemu občinstvu, v ne- navadni obliki. Bernotti pa je po navadi kimal, kar ni izražalo niti „da“ niti „ne“.

„V katerem jeziku se bo igralo?“

To je vprašal radi svojega nemškega prepričanja. Dijak je nagubančil čelo in pogledal v tla:

„Brez vprašanja se ume, da slovensko!“

Rezkim naglasom mu je odgovoril. A Laziški „Nemec“ je bil bore malo občutljiv za kako zabavljico.

Olga pa je bila zgovorna, celo prekletava gospodičina. Naglo je zasukala govor na vso veselico, na vzpored, na igro, na ples. Izpeljala je tudi dijakoma drugo, težko skrb: kje dobiti še eno igralko.

„Ah — Mimi bo igrala, Mimi mora igrati!“ čez nekaj časa pa; „Snojeva gospica, nu, saj jo poznate gospodje!“

Imenovala jo je s priimkom, da si bi bila dijaka bolje umela, da se je izrazila za konjederkino.

„Z njo nismo znani!“ zaskrbelo je dijaka.

In Olga je zopet dopovedovala na dolgo in široko, kako bo ona na mestu njiju prosila.

Takrat pa je prišla Mimi k Bernottijem v vas, kakor po navadi. Gostobesna Olga je urno oba predstavila in naglo zamotala in razložila celo stvar, ter ko- nečno izrekla dijaško željo.

„Se ve, mamó bi se moralo vprašati!“

Odgovor je povedal, da je ona zadovoljna. Po malem premišljevanju sta se prosilca odločila, da se jutri poklonita konjederki. Potem pa sta se poslovila z izrazi hvaležnosti. Bernotti ju je spremil, ko je šel ravno v pisarno.

Komaj pa so dijaka in Bernotti odšli, že se je bližal kancelistovemu stanovanju zdravnik naglih korakov. Gori pa se je vsedel na naslonjač, potegnil Mimico k in jo poljubljal . . . in jo poljubljal . . .

Olga je skrbela, da sta bila sama.

Pri Skončnici po strmih stopnicah pa je hitel v prvo nadstropje mlad mož, ves moker od vročine, za- prašen in blaten. Odprl je hastno kuhinjska vrata in kar brez sape je vprašal Rezo:

„So gospod doma?“

„Da, h kancelistovim so šli!“

„Prosim pokličite! Se mudi! Naglo prosim!“

Začudeno je gledala Reza njegov obraz, ki je iz- ražal trpek strah, poteze pa so kazale nekaj mučnega, tako, da vam je moral en sam pogled izvabiti solzo.

„Ne smem!“ je hladno odgovorila Reza in si dala opraviti pri kuhinjski posodi.

Oni pa je poskočil, kakor brezumen, vil roke in jokajoče prosil:

„Za Božjo voljo — če ste ljudje — — žena mi je v smrtnih bolečinah — — babica je rekla, da ni vse v redu — — mudi se — za Božjo voljo, — — pokli- čite vender gospoda!“

Rezi je postalo temno pri srcu. Smilil se jej je mož, kateremu gineva morda žena v smrtnih mukah — a gospod zdravnik se zabavajo. Poklicati pa se ne upa.

„Ne smem, nikakor ne!“

„Pokažite mi hišo, povedite me tja, — jaz mu povem vse, vse, toda naglo, — jaz ga poprosim, on mora z menoj, če ga tudi nesem“!

Urno je zdivjal po stopnicah in hitel je iskat kancelistovo stanovanje. Majhen otrok mu ga je pokazal. Brezumen tekkel je po stopnicah, na hodniku pa je nalletel na Olgo:

„Bodite tako dobri, so tukaj gospod zdravnik“?

Razjariti se je že hotela, kako se podstopi priti v njih stanovanje, pa ko je brala izraz žalosti na njegovem obrazu, ko je videla, da drhti notranje boleti, se je i v njej oglasil človeški čut.

„Pokličite ga ven, lepo prosim“!

En hip je preišljevala; potem je pa urno stopila v sobo in povedala zdravniku onega prošnjo. Neljubo presenečen je šel zdravnik pogledat, kdo ga kliče.

„Gospod! Milostljivi gospod — pojdite — žena mi umira na porodu“!

„Kmalu — kmalu“! zamrmral je zdravnik in se obrnil v sobo.

„Gospod takoj, prosim takoj — sila je velika — kakor se Bog prosi takoj“!

Na kolena je zdrknil mladi, lepi mož, z rokami pa je objel zdravnikovi kolena in na gladko lice mladega, ubozega kmeta sta prilezli dve solzi.

Zdravnik je stisnil zobe, odpabnil kmeta in kolikor mogoče mirno zinil:

„Kmalu pridem“!

Hitel je v sobo, Olga pa je prišla ven. Kmet se je pobral iz tal in je hitel k ljubljeni ženi . . .

„Mačica, bacika, zlato dete! Jaz te tako ljubim — tako srčno te ljubim“!

Na kolenih je pestoval Mimico zdravnik in jo igraje poljubljaj na lice, na nasek, na čelo, na ušesi, na bradico, zatem beli ročici — — potem pa je pričel z nova . . .

Eden je mrl v bolečinah, jeden žalosti, zdravnik pa se je topil sreče . . . nebeške sreče . . .

Čez celo uro pa se je domislila Mimi, da mora domov. Poljubil jo je zdravnik še enkrat na vse gole dele njenega lepega obraza, potem pa sta oba, eden za drugim ostavila kancelistovo stanovanje.

Prav počasi je prišel zdravnik domov, prav počasi je velel osedlati in prav počasi je jezdil na Pusti hrib h Križaju, h kateremu je bil poklican. No in prišel je bil tja — prepozno. Mlada, nesrečna žena ležala je mrtva. Mož, oni mož, ki je bil prišel po zdravnika pa se je valjal pod hruško na tleh kakor zbesnel. Pogledal je zdravnika in stisnil pesti, ter jokal nadalje. Res kamenitega srca je moral biti zdravnik, da mu ni tisti prizor izvabil solze v oko. V hišo, v kateri bi se bili morali veseliti očetovstva, veseliti mladega zaroda, v isto hišo naselila se je smrt in trpka, moreča žalost . . . Zdravnik se je ozrl po mrtvi ženi in ustni so mu gibali nekaj neumljivega. Zajahal je konja in ga takoj pognal

v trab. Morda ga je bilo sram svojega dejanja, morda celo strah, ali morda čisto — nič? — Kdo ve?

Konjederka je hčerki privolila, da bo smela nastopiti na odru. Naročila jej je tudi klavir, da se bo hčerka tudi v tej umetnosti izkazala. No — in šlo je vse lepo v redu dalje. Olga in Mimi sta dobili ulogi in se pridno vadili. Po kosilu imeli so skušnje, od skušnje pa je šla Mimi redno vsaki dan z Olgo h kancelistovim, no — saj je bilo tam tako — tako prijetno. Istotako redno je zahajal tudi zdravnik tja in tudi njemu je bilo tam tako — tako prijetno. (Dalje sledi).

— Osebnosti. Notar v Tržiču, gospod dr. Janko Barle je premeščen v Kozje na Štajerskem. — Višji stavbni komisar v Dubrovniku, gosp. Fran Luksch pride v Jesenice na Gorenjskem. — Poštar v Toplicah pri Novem mestu, gosp. Jos. Strniša je pomaknjen na 2. stopnjo II razreda. — Odvetnik v Kozjem, gosp. dr. Fran Pikel se preseli v Kamnik. — Pravni praktikant pri deželnem sodišču v Ljubljani, gosp. Fr. Parnuš je imenovan avskultantom.

— Trgovska in obrtna zbornica kranjska je v svoji zadnji seji na mesto gosp. Antona Kleina izvolila svojim podpredsednikom gosp. Frana Kollmanna, trgovca in steklarja v Ljubljani.

— Županom sežanske občine je bil dne 21. t. m. izvoljen gosp. L. Mahorčič. Novi župan je narodno-naprednega mišljenja.

— Deželnozbornske volitve na Kranjskem. Pri deželnozbornski volitvi iz kranjskega veleposestva je bilo oddanih 53 glasovnic in so bili izvoljeni gg: baron Apfaltrern, grof Barbo, vitez Langer, baron Lichtenberg, ravnatelj Karol Luckmann, baron Rechbach, dr. Schaffer, baron Schwegel, Ulm in baron Wurzbach.

— 40letnico svojega službovanja je praznoval pred kratkim ministerijalni svetnik gosp. Ludovik Dimitz, rojen Ljubljančan, ki je tudi nekaj Prešernovih pesmij preložil na nemški jezik.

— Podpore za obrtno šolstvo. Trgovska in obrtniška zbornica dovolila je v poslednji seji za obrtno šolstvo naslednje podpore: Za obrtno pripravljalnico, združeno z III. mestno deško petrazrednico v Ljubljani, 300 kron; za obrtni nadaljevalni šoli v Jesenicah in na Bledu pa po 100 kron na leto. Tehnologičnemu obrtnemu muzeju na Dunaju, kjer se izobrazuje tudi mnogo kranjskih obrtnikov, se je dovolila jedenkratna podpora v znesku 300 kron.

— Društvo zdravnikov na Kranjskem zborovalo je 21. t. m. v prvič po počitnicah. Predsednik gosp. dr. Kopriva otvori sejo, spominjajoč se s toplimi besedami umrlega častnega člana dr. Keesbacherja. Deželni odbor daroval je tudi letos 200 kron za dr. Löschner-Maderjevo ustanovo, ter mu izreka društvo najtoplejše zahvalo za ta dar. Primarij dr. Šlajmer demonstriral je potem več interesantnih slučajev iz trebušne kirurgije, ter Röntgenfotografije različnih kostolomov. Nekateri člani društva domenili so se, da se udeleže dne 28. t. m. seje društva lječnikov v Zagrebu, ter se vabijo vsi oni gosp. društveniki, kateri se mislijo vdeležiti tega izleta, da se snidejo v soboto pri opoludanskem brzovlaku.

— Cestna dirka društva »Ilirija« v Ljubljani je imela naslednji uspeh: gosp. Gotthard je prišel prvi na cilj in vozil 39' 1 $\frac{1}{5}$ ''; za njim gosp. Kranjc 40' 30 $\frac{1}{5}$ ''.

gubiš zrnje, ne smeš tarnati, ali pa celo preklinjati, da to ni res, kar se piše, ker vsem slabim uspehom si ti edini vzrok. Po nekod je tudi navada, da potrosijo pšenico z apnom, ne da bi jo namakali. Vapneni se pšenica na ta način da se na podu nasuje na kup, poškropi potem z vodo in se premešava sproti z lopato tako dolgo, da je vse zrnje mokro. Nato se potrosi mokra pšenica s presejanim apnenim prahom in zopet se premešava tako dolgo, da se prime vsakega zrna nekoliko vapna. Dobro premešana in vapnena pšenica se po-grabi na kup, kjer ostane 12 ur na kupu in potem se pa poseje.

Poučni in zabavni del.

Okrajni zdravnik.

Povest. — Spisal Srečko.

(Dalje).

IV.

Bila je ena onih veselic, ki se prirejajo še dandanašnji po malih trgih in večjih vaseh. Prva točka je bila pozdrav. Zložil ga je bil Podsmreški dijak. Občinstvo, katerega se je bilo nabralo obilo, ploskalo je in odobravalo na vse kriplje. Zlasti so pa delali pravi ropot: davkar Trobec, adjunkt Hlebec in gostilničar Tomič. Druga točka je bila: petje. Peli so neko sedaj že zastarano pesem, a takrat novo pesem. Pevci so bili večinoma dijaki; samo praktikant, učitelj in še neki gospod so jim pomagali. Navdušenje je bilo isto, kakor je sploh še dandanašnji v navadi. Tretja točka: klavir, igrala je Mimi Snojeva. Šele tedaj je pričel zdravnik z zanimanjem zreti na oder, in zadaj sedeči so ga morali spomniti naj sede, ker drugače se premalo vidi. Mimi je bila v istini krasna. V temnem krilu in svetli bluzi so se jej kar stresali polni, vitki udje. Okrog vratu si je pripela na rudečem, baržunastem traku zlat križec; ta trak je prav polagoma spajal belo barvo bluze z rudečo lic in ono črno las; znak, da je imela Mimi dober ukus za toaleta. V ličica je bila malo zarudela in ustnice, te še le te. Drobni, okrogli prstki — ah ti prstki, katere je zdravnik tako neznansko rad gledal in poljubljal — so s čudovito spretnostjo ubirali slonokoščene tipke in s pretirano eleganco zopet odskakovali od njih.

Mislím, pač ni treba praviti, kako je zdravnik odobravala.

Četrta točka: petje, peta: klavir, šesta: izvorna deklamacija, sedma: moški zbor in osma, ter zadnja točka pa je bila igra. Za to so se posebno zanimali gledalci. Bernotti se je kar topil očetovske sreče, ko je gledal svojo hčerko tako pogumno se kretajočo na odru. Konjederka je bila nocoj še enkrat tako rudeča v obraz, kakor po navadi. Njej je jako dobro delo, da so jo nocoj vsi tako častili in spoštovali, kar ni bilo sicer v navadi. Nocoj je v duhu še vse enkrat premislila, ali ni imela takrat vrlo dobre misli, ko je dala hčerko v Graški zavod. Nocoj jej je vse častitalo in ponosni ženi je kaj teknil tak ugled.

Zdravnik ni mogel nasititi svojih pohotnih pogledov na Snojevi Mimici. In ko je naposled pala zavesa, požil je Bernottiju, da je prekratko, veliko prekratko.

Po končanem vspredu pa so se razkropili igralci, igralke in pevci, sploh vsi, kar jih je bilo na odru, lovit častitk. Zlasti učitelj je kaj zvedavo povpraševal, kako se je čul njegov bariton. Olga pa je imela dovolj tožiti, kako težak je nastop na odru, kako je človeka sram, da ni mogoče vse tako napraviti, kakor bi jeden rad. Vender pa jej je močno ugajalo, če jej je kdo omenil tu pa tam: „Gospodična! Vi ste najboljše igrali“!

Mimici pa je prvi častital zdravnik in jej na vso moč stiskal malo ročico. V prvi sobi jo je bil dobil samo, ko je šla mati naročiti večerjo. Dobro je vedel, da je konjederka zmožna provzročiti škandal, ako bi hotel pred njenimi očmi s hčerko govoriti, zato se je pa tega skrbno ogibal.

Oder so v par minutah podrli in v tisti sobi se je plesalo, v prvih dveh pa pilo in jedlo. Davkar je zbral okoli sebe vse neplesoče dijake, h katerim je prisedel praktikant in po malem tudi adjunkt. Pri drugi mizi je sedel sodnik Linikando z družino, poleg iste kontrolor in vodja zemljiške knjige. V kotu sta sedela zdravnik Furlan in učitelj. Pri zadnji mizi pa Bernotti z Olgo in konjederka z Mimi. V prvi sobi pa je bilo, kar natlačeno nižjega občinstva.

Veselica je bila, torej se je jedlo, pilo, pelo, plesalo in govorila. V plesni sobi vzdigoval se je gost, dušič prah, katerega so neprestano tlačili z vodo k tlam. V kotu sedel je godec Pogorevček na nizkem stolu, pil črno kavo, gledal v zid in godel, da se je vse vrtelo. Plesalci so kašljali vsled množine zavžitega prahu, brisali si znoj raz čela, hladili se s pahljači in robci . . . neizrečeno je bilo prijetno . . .

Olga je plesala, zdravnik tudi, Mimi tudi — vsi so plesali. Zdravnik se dolgo ni upal plesati z Mimi. Konjederki sicer ni bilo v plesni sobi, toda prihajala je večkrat k vratim, morda ravno to sluteč. Toda čimbolj je ura pomikala svoje kazalce in čimbolj so pili, toliko pogumnejše je postajal zdravnik.

Plesal je z Olgo, mimo njega je privrtil učitelj Mimi:

„Midva tudi enkrat — ne“?

Pogledala ga je karajoče, v srcu pa si je želela, da vsaj ne bi tega storil.

Pri drugem plesu pa se je približal zdravnik elegantnim, prožnim poklonom Mimi in komaj slišno šepnil:

„Prosim“!

Dekletu sta ustnici zatrepetali trepete, že je hotela obdarovati plesalca s polno „košarico“, pa se ga je zbala. Ozrla se je na prag in — tam ni bilo matere. Ovila se ga je z belimi, polnimi rokami in zavrtela sta se naglo, burno.

„Toda malo časa — veš, — da mati ne opazi“! prosila ga je zroč v oči.

On pa jo je krepkeje stiskal na se:

„Ne boj se dete! Mati ne vidi nič. Ne boj se!“

Bledih, tresočih se lic, se je prikazala mati na pragu. Čula je besedice „ne boj se“! In radovedna kao nekoga hrabri je malo pogledala po plesalcih. Ustnici sta se jej pomodriili in krčevito je stiskala zobe. Vender se je premagovala.

Oba h kratu sta opazila to: zdravnik in Mimi. Mimi so se pošibili nogi in zdravnik jo je moral izpu- stiti, da se je mehanično posadila na bližnji stol; on pa se je ugriznil v ustno in je zginil.

Konjederka je poklicala svojo hčerko mirno, dostojan- stveno, da pojmeta domov. S plašnimi pogledi je opa- zovala Mimi mater, kakor človek, ki je izdan. Brez ugo- vora je snela se stene ogrinjačo, poslovlila se od družbe in počasno, mrtvo stopala za materjo v temno noč.

Oni tam pa so plesali dalje.

Mati je stopala ježno, stresujoče, hčerka boječe, kakor jagnje. Ničesar ni hotela konjederka govoriti, niti karati je ni hotela. Iz vsega obnašanja, iz stopanja pa se jej je videlo, kako je razburjena. Potegnila je večkrat globoko sape v se, potem pa dihnila isto skozi zobe, da se je čul sikajoč šum. In vroče jej je moralo biti, neznansko vroče, saj je potegnila robec z glave in mahala z njim po zraku, saj si je pa odpela jopo na prsni, a vse ni nič izdalo. Hčerki pa je bilo mraz zlasti po hrbtu. Pri- šedši do hiše velela je hčerki osorno, naj ide spat. Ona pa se je sprehajala ob poslopju urno, vihravo. „Ne boj se!“ to jej ni moglo iz glave. Kaj že tako daleč sta? začudila se je v mislih. To pa jej je pognalo kri k srcu in glava jej je hotela razpočiti.

Tam pri Tomiču pa so se usedli k mali okrogli mizi: Bernotti, učitelj in zdravnik. Tako rad ni še dajal za pijačo zdravnik nikdar, kakor tistega večera. No in pili, pili, dolgo so pili. Ko pa se jim zdelo dovolj so vstali in se odpravili domov. Počasi, malo zaletujoč se je ko- rakal zdravnik domov. Gori v prvem nadstropju pa je odprl prav na lahko kuhinjska vrata in je polagoma vzbudil Rezo, majoč jo za polne, mesnate prsi:

„Čevlje mi sezuj, čevlje Reza! Ali slišiš?“

In mu jih je sezula.

„Pustite me — — preč — v stran — — vas ni sram — v kraj pravim — — jaz zakričim — —“

„Molči Reza — tiho zlata Reza — jaz ti kupim svilen robec — novo krilo — lep predpasnik“.

Med odejo globoko zavita pa je še bdela Mimi in premišljevala, kaj je prav tedaj počenjal njen priljubljeni zdravnik. Prav tedaj še le se je tudi konjederka spravl- ljala spat.

In prav takrat je vstal zdravnikov hlapec Rupert sè svojega slamnatega ležišča, zazdehal parkratov prav neestetično, potem pa stopil na prag, če bo kaj kmalu beli dan. Umil se je pri vodnjaku, vrgel konju velik šop detelje in se prav nemarno pripravil istega krtačiti.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Višji poštni oficijal v Ljubljani, gosp. Ivan Košiček je imenovan poštnim kontrolorjem. — Vladni kancelist v Krškem, gosp. Ivan Lederer je premeščen v Beljak. V Krško pride na njegovo mesto vladni kancelist, gosp. Danilo Mahnič. — Vladni kancelist, gosp. Primož Ragazi pride k okrajnemu glavarstvu v Kranj, vladni kancelist gosp. Anton Šproc pa k okrajnemu glavarstvu v Novo mesto.

— **Odlični gostje.** Te dni sta obiskala Ljubljano ruski državni svetnik gosp. Aleksij Nikolajevič Haruzin in ruski svetnik Lehman.

— **Nova šolska knjiga.** C. kr. ministrstvo je z raz- pisom z dne 4. septembra 1901, št. 25.562, odobrilo knjigo „Latinske vadbe za četrti gimnazijski razred“, spisal dr. L. Požar, natisnila in založila Kleinmayer & Bam- berg. V Ljubljani 1901.

— **Russkij Kružok.** Zimski kurz ruskega jezika se je pričel v ponedeljek, dne 30. m. m. ter se bode vršil ob istih dnevih, kakor v minolih letih, t. j. vsak ponedeljek in četrtek, oziroma, ako bo na ta dan slovenska predstava v gledališču, v petek od 8.—9. ure zvečer. Poučeval bode društveni predsednik, gosp. dr. L. Jenko. Ako se zglati pri- merno število udeležnikov za začetni kurz, otvori se ta tudi letos. Knjige se dobivajo pri tukajšnjem knjigotržcu L. Schwent- nerju, in sicer si naj začetniki omislijo Volpérjer učebnik, v nadaljevalnem kurzu pa se bode rabila Blossfeldova ruska slovnica in vadbe. Kdor bi se hotel udeležiti pouka, bodisi v začetnem ali pa v nadaljevalnem kurzu, naj izvoli priti ome- njenega dne v malo dvorano „Mestnega doma“, kjer bode izvedel vse natančneje.

— **Osušenje barja.** Uradni list poroča, da pride vladni svetnik v poljedelskem ministrstvu v kratkem v Ljubljano in se tu končno določi projekt in stroškovnik za osušenje ljub- ljanskega barja.

— **Slovensko gledališče.** V soboto je bila prva pred- stava stare in še vedno nove ker lepe opere „Židinja“. Na- stopila je nova primadona, ki pa bo le jako težko nadomeščala lansko. Sploh treba pri naši operi nekaj moči, ki še niso popolnoma — izpete. K.

— **»Rokovnjači« v Črnomlju.** „Rokovnjači“ nada- ljujejo svoje potovanje križem domovine. Predstavljali so jih v Ljubljani, Trstu, Idriji, Dobu in prvo nedeljo v oktobru jih nameravajo uprizoriti tudi vrli Črnomaljeci.

— **»Prosvjeta«** je prinesla v svoji poslednji številki v lepem barvotisku Gvaizovo sliko: „Dobre moje kokoši!“ (deklico ob kupu slame s kokoši) in prevod Govekarjeve novele „Socialist“. Prevod je oskrbela gospa Jurić-Zagorka.

— **Vipavsko vino.** Z Vipavskega se nam piše: Še par dnij in vino bo v sodih. Hvala dobremu Bogu, da je letos našo dolino tako obilo blagoslovil! Od l. 1875. ni vipavski kmet svojega pridelka s takim veseljem in v toliki množini spravljal, kakor letos. Res je sicer, da nas je Bog trikrat tudi s točo obiskal ali prav neznatno, za kar se je najbrž nekoliko tudi strelnim postajam zahvaliti. Veliko več grozdja, kakor toča, nam je deževje zadnji čas uničilo, ker ga je precej segnilo, ali vkljub vsem tem malim vremenskim nezgodam imamo letino prav dobro, ter vabimo vse vinske kupce, da obišejo letos našo dolino ter da si preskrbijo na- mesto tirolskega in laškega „petjota“ naravna vipavska vina, ker je tudi cena zmerna, namreč od 11 do 14 gld. hektoliter.

— **Pri ustanovitvi gasilnega društva v Mali vasi pri Globasnici na Koroškem** so se primerili, kakor naznanja „Mir“, izgredi. Nemci so napadli Slovence s kamni in s ko-

Pri mnogoterih naših zemljah pa apna tako primanjkuje, da ga s Tomasovo žlindro ne moremo primerno nadomestiti. V takih slučajih se poslužujemo živega apna. Najbolje je, če ga jeseni na več krajev v vinogradu kupoma nanosimo. Čez zimo ga zračna vlažnost sprasi, ter se spomladi lahko raztroši. Koliko ima vinograd apna v sebi, določi preskušališče v Ljubljani zastonj.

Pri tej gnojitvi se rabi 12 do 1400 *kg* apna na hektar.

Izmed kalijevih gnojil naj se jemlje samo žveplenokisli kalij in tam, kjer mogoče, tudi navadni pepel.

Vseh nečistih kalijevih solij, katere škodujejo rastlinstvu, se je izogibati. Tako n. pr. kajnita, ki zemljo le oškrlupi in je vsled voznine dražji kakor čista sol. Pri pozneje navedenih mešanicah se kalij nadomestuje z 8 do 10krat toliko pepela.

Dušičnata gnojila za naše potrebe sta: žveplenokisli amon in čilski soliter.

S prvim naj se gnoji že jeseni, ker se ni bati, da bi se po deževju prehitro porazgubil; z drugim pa gnojimo malo prej, preden začne brstje poganjati, deloma pa 3—4 tedne potem, ko ozeleni. Če hočemo doseči popoln uspeh, moramo od vseh priporočenih gnojil vzeti primerno množine.

Ne priporoča pa se, gnojila poprej mešati, ampak potrosi se drugo vrhu družega in se zagrne. Tudi pepel in Tomasova žlindra se morata posebej trositi. Gnojimo najbolje tedaj, kadar jeseni prašimo. Potrošena gnojila naj se takoj 30 do 40 *cm* globoko podkopljejo, da so tem bliže koreninam.

Jesensko gnojenje se zato priporoča, ker zimska mokrota razkrojena gnojila enakomerno razpeljuje.

Tam, kjer se jeseni ni gnojilo, naj se to stori v prvi spomladi.

Med vrstami delati luknje in gnojila vanje sipati z namenom, da bi jih dež sčasoma razdelil, ni pametno, ker je prepočasno.

Ker pa se korenine okoli trsja na vse kraje enakomerno razširjajo, se priporoča, gnojila kar mogoče enakomerno trositi.

Pri saditvi trsja naj se ne gnoji. Le pri rigolanju je dobro na hektar podkopati 12 *q* Tomasove žlindre, ker se tako trtam priskrbi zaloga živil.

Prvo leto dela trta korenine iz svojih moči; šele drugo leto začne delovati korenine. Pač pa je dobro sajenkam pridevati dovolj mešanca in šele drugo leto pognojiti z živalskim gnojem.

Koder imajo malo hlevskega gnoja, naj tako-le ravnajo:

1. leto: hlevski gnoj ali deloma straniščnik, pomešan s šoto.

2. in 3. leto: pri zemljišču, revnem na apnu, na 1 hektar 20 *q* apna 400 *kg* Tomasove žlindre, 200 do 250 *kg* žveplenokislega kalija (s 95 %) in 400 *kg* žveplenokislega amona. Pri peščenoilovnatem zemljišču se sme

manj kalija dati; enako tudi pri takih zemljiščih, ki so nastala iz razkrojenega gnoja ali granita.

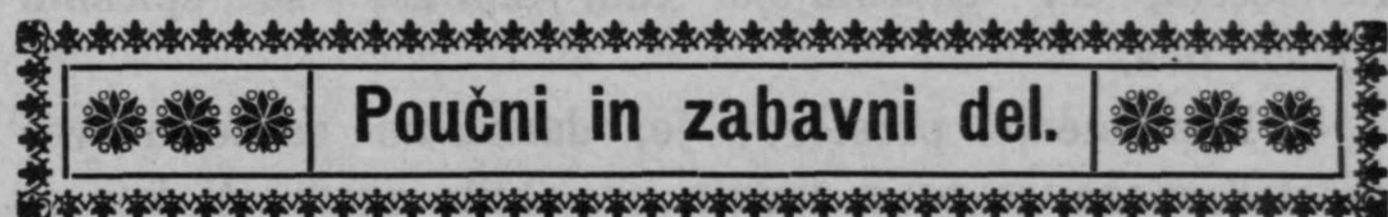
Pri apnenih težkih zemljiščih se da 300 *kg* superfosfata, 200 *kg* žveplenokislega kalija, 400 *kg* žveplenokislega amona. Namesto zadnjega se lahko vzame spomladi v dveh rokih 250 *kg* čilskega solitra.

Tam, kjer imajo dovolj hlevskega gnoja, naj vsako drugo leto z njim gnoje, v letu vmes pa se potrosi polovica navedenega umetnega gnoja.

O prednosti gnojitve z zelenjem, katera obstoji v tem, da se sejejo dušik nabirajoče rastline, kakor grašica, detelja itd., in se pravočasno podkopljejo, niso strokovnjaki še edini. Mi smo proti tej gnojitvi. Seveda se s podkopavanjem imenovanih rastlin zemljišče rahlja in gnoji, a rast detelje in grašice uspeva vendarle na račun trsja. Posebno pa se bo zguba po sušnem opazila v prihodnjem letu.

Vse kaj družega je, če zemljišče, katero hočemo pripraviti za sajenje trsja, gnojimo z zelenjem. Tukaj je to umestno.

Na nekaj naj še opozorimo. Kako se umetna gnojila najzanesljiveje in najbolje kupujejo? Zadržno in nič drugače. Zbere se nekaj vinščakov, in ti blago skupno naroče pri kaki znani pošteni tvornici ali trgovini. Pri naročitvi naj se zahteva poročilo za dobro blago. Potem se od blaga vzame za preskušnjo nekoliko ter se pošlje preskušališču. Tam se blago preskusi. Ako se najde, da nima toliko v sebi, kakor je bilo pogojeno, tedaj mora trgovec ali tvorničar nedostatek povrniti. Stroški za preskušanje so tako majhni, da o njih še govoriti ni; sicer jih pa navadno poravna tvornica.

Okrajni zdravnik.

Povest. — Spisal Srečko.

(Dalje).

V.

Nekaj starega je tudi že to, da je prvi dan po veselici vsem udeležencem strašansko dolg čas. Tako tudi tedaj. Na Tomičevem vrtu gostovalo je drugi dan popoldne mnogo zaspanih, utrujenih gospodov, kateri so preplesali ali morebiti prepili božjo noč. V uradih so se dolgočasili sami sluge in eksekutorji. Vse drugo pa, kar je bilo višjega, zbralo se je na Tomičevem vrtu in si tam preganjalo krulečega „mačka“. Adjunkt, davkar, praktikant in trije dijaki so hrustali in trli na vso moč kisle kumarice in pili dolenjski cviček mešan z mineralno vodo. Zdravnik je zdehal in se pretegoval poleg Bernotija in učitelja. Sodnik pa je pil sam za se, kot najvišji duh.

Stara novost je, da so ljudje ob tacih prilikah jako sposobni za vsakojako razpravljanje in močno vneti za govorniško umetnost. Prvi predmet je bila prošla vese-

lica. Najglasnejši je bil davkar Trobec. Navduševal se je za njo, češ, da je to nekaj nedosežnega na deželi, da se s tem budi ljudstvo iz spanja in se navdušuje za višje vzore. Govoril je dolgo, kako je treba vzbujati narodu veselje do materinega jezika, kako ga je treba dramiti, kako se potegovati za njegove pravice.

Ves čas mu je burno pritrjeval adjunkt Hlebec, kateri je kaj malo pil. Dijakom pa so žareli obrazi veselja in vsak si je pri sebi mislil, kako bo on delal in deloval za narod, kadar bo prost.

Za davkarjem se je oglasil Retenjski dijak, kot najstarejši izmed ostalih dveh. Žarilo se mu je oko svetega navdušenja, ko je pravil, kako se narod vzbuja drugod, kako se goji med dijaki narodna zavest. Napil je lepši bodočnosti slovenskega naroda, na kar so žvenkljale čaše.

Zdravnik pa se je muzal Bernottiju.

„Fantasti“! — „Idejalisti“!

„Bedaki“! pristavil je resno učitelj.

Linikando pa je pričel mirneje:

„Vse res, vse res, gospoda moja! Narodnost je — vzemimo — jako lepa reč. Toda — gospoda moja — kaj nam pa pomaga, ako se čutimo dandanes goreče Slovence. Mislite, da boste hitreje napredovali v službi? O — ne! Ako izvedo, da ste vi vnet narodnjak tam gori — — oj — oj! Če bi — recimo — res kdaj do tega prišlo, da bodo imeli Slovenci v javnem življenju res kaj veljave, no — jaz bi se temu nič ne upiral saj je mene rodila slovenska mati. Sedaj pa je — recimo — vse vkup nič! Čisto — nič! Zato sem pa jaz — — mladi gospodje — pred vsem cesarsko-kraljevi sodnik in o prostih urah pa — pa lovec“!

Vso učenost je bil iztresel sodnik iz rokava. Izpil je pol kozarčka vina in samo toliko časa molčal, da je mogel zdravnik zakričati vmes svoj:

„Sehr gut! Sehr gut Herr Bezirksrichter“!

Od narodnosti je prišel sodnik na lov in drugim je bilo zaman se truditi, da bi spravili kak drug predmet na površje. Pili so in poslušali, kajti to so morali.

* * *

Srd, velika razburjenost in pa hlad tistega večera, vse vkup je vplivalo slabimi nasledki na konjekerkine živce. S hčerko ni govorila nič, a kar je ravno morala, zadržala se je nad njo jezno, osorno. Mimi pa je tiho trpela. Rudeča lica so pričela veneti in hujšati. Lepe, okrogle jamice, katere so se jej prej narejale na polnih, baržunastih licih, izginile so s smehom vred. Niti čitati ni mogla več. Najrajše je tako le pri miru sedela, očem izbrala gotovo točko, kamor so bili uprti pogledi in mislila, kako je nesrečna . . .

Kaj pa je človeško srce?

Že sto in sto ljudi bavilo se je z opisovanjem srca in raziskavanjem istega. Le malokdo ali pa nihče ni prav pogodil istega težnje in bridkosti, istega občutke, istega veselje in radost.

Mimici je bilo neizrečeno hudo pri srcu. Mati je niti za trenutek ni spustila izpred oči. Konjederka je bila namreč prišla na tisto misel, da se je moralo vse to pri Bernottijevih splesti. Da je Mimica zaljubljena v zdravnika, o tem ni dvomila niti najmanj. Čemu bi jo bil sicer tikal.

Konjederka je bolehala in bolehala — morala je v posteljo.

Počasi so lezli dnevi dalje. Dijaki so bili odšli, počitnice so minule. Po nebesnem svodu vlačili so se dolgi, mrzli, jesenski oblaki; na večer ali pa v jutro pa se je dvigala gosta nadležna megla iz vlažnih dolin.

V Mimino srce naselila se je bila tudi pusta, dolgočasna, neznosna jesen. Niti v cerkev ni smela, prav nikake prilike ni imela, občevati z zdravnikom. Vedno je morala posedati ob materinem vzglavju. In ko bi mati z njo vsaj kaj govorila, čeprav karala ali učila. Toda nič! Mati je tiho ležala in po malem stokala v bolečinah, Mimi pa je lahno dihala, kakor bi ihtela.

Tako uro za uro — — dan za dnem — teden za tednom — — neznosno! — —

Zdravnik pa se je dolgočasil pri Tomiču ali pa je znašal svoje sitnosti nad konjem in Rupertom, nad Rezo nikdar . . . Skoro vsaki dan je jezdil na izprehod mimo konjederkine hiše, a onih črnih, žgočih oči ni vzrl med preprogami. K Bernottiju je zahajal malo, le toliko, da ni nakratno izostajanje vzbudilo suma. Kadar pa niso bile mesečne noči, plazil se je prav tiho okrog konjederkinega stanovanja, da bi uzrl kje oni nežni obrazek, da bi mogel spregovoriti vsaj nekaj besedic. Zaman!

Konjederki se je obračalo na zlo. Zalita, rudeča lica so zginila, podbradki tudi. Večkrat jo je prijel krč. Včasih jo je lomil po dve uri. Nato pa je bledla:

„Ne boj se! — — Ne — boj — se — kaj mene se ne bo bal — dajte ga no — ubite ga vruga — — ta cigan — ni — nikdar“!

In bele pene so se pokazale na višnjevih ustnab, bolne konjederke. Mimici pa so lile solze, — tihe, grenke solze, dobrovedoči o čem mati blodi. Kes se je polotil njene mlade duše. Domišljati si je pričela, da je ona nakopala materi silno bolezen in ta misel je bila za njo — — strašna. Mnogo je molila ob materini postelji.

Nekoč je materi svetovala zdravnika. To pa je bilo preveč za slabotne konjederkine živce. Kri je zalila za hip blede obraz in grozovito je pričela zmerjati hčerko. Nič jej ni pomagalo, da se je ta izgovarjala naj pošlje po kakega družega kam drugam. Zamanj!

Tisti dan je bil grozen. Snega je bilo zapadlo štiri prste na debelo. Opoldansko solnce ga je razgrela in raztopilo v blato, proti večeru pa je pomrznilo in je nastala požlepnica, da ni bilo nič kaj varno po konci hoditi. S poslednjimi žarki poslavljalo se je mrzlo, zimsko solnce prav iz daljave, ko je konjederko napal najhujši krč. Takega dneva ni še preživela Mimi! Dekla Katra je trepetala in skakala ob postelji, Mimi pa je jokala.

Konjederki ni dalo ne dahniti in ne govoriti, v nezavesti je ležala.

„Na vsak način moramo poklicati zdravnika, naj že potem porečejo, kar hočejo“! nagovarjala je Katra Mimico in kazala na nezavestno mater. Ko je Mimi prikimala, se je ta urno ogrnila z veliko zimsko ruto in je hitela vun na mraz. Mimice pa je bilo strah same, zato je poklicala enega hlapcev. Z morečo skrbjo je potem pričakovala zdravnika vsa objokana.

Ravno domov je bil prišel zdravnik od Tomiča, ko je Katra dospela v njegovo stanovanje in ga poprosila naj ide z njo.

Nekaj satanskega je zaigralo v očeh zdravnikovih in v polutemi so dobile čuden lesk.

„Torej nevarnost, skrajna nevarnost“? mrmral je zdravnik in iskal po omarici za zdravila nečesa. Skozi okno je zakričal Rupertu naj brž osedla konja. V malo, usnjato torbico utaknil je zeleno čašico in isto pripel na sedlo. Skočil je urno v sedlo in konja stisnil v trab. Močno je drselo kovanemu konju po opolzki požlepici in zdravnik je klel, da je iskre dajalo.

Hlapec mu je prijel konja, on pa je hitel s torbo k bolnici. Poklonil se je Mimi, nato pa skrbno tipal konjederkine žile, česar se ta ni mogla braniti. Sprevidel je takoj, da bo le še nekaj čas v nezavesti, ko pa se ogreje pride zopet k moči. To ga je zaskrbelo, a svojega načrta je bil gotov že preje. Nastavil jej je kozarec na ustnice in kanil nekaj kapljic po grlu. Potem še enkrat! Iz obraza mu je bila hipoma zginila vsa barva in nekaj neumnega je mrmral proti Mimi:

„Je že mogoče dušica, — — pa vender — no jaz pridem še nazaj. — Z Bogom“!

Ni mu bilo obstanka v konjederkini sobi. Krčevito je stiskal torbico k sebi in jo previdno pripel za sedlo. Burno je skočil na konja; ko pa je bil njemu, ga je obtil mrzel pôt po vsem životu. In konj je moral dirjati.

Na ovinku pod vasjo pa je srečal Osolniško Štefinko. Prav mraz je moralo biti ženici. Skrbno se je zavijala v stare cunje, stopala pa je drobno, urno. Varnih, drsajočih korakov se mu je umaknila v stran, da je ni pohodil dirjajoči konj. Ko pa jej je bil izpred oči, stisnila je nagubančeno, usnjato pest in pomigala s koščeno brado:

„Ti volk grdogledi — ti“!

Nekaj korakov dalje pa je pobrala na tleh zdravnikovo torbo; skrila jo je naglo v košarico med ščetine, korake pa je podvojila.

Zdravnik se je močno prestrašil videč, da je izgubil torbo in za konjederko „zdravilo“. Osedlanega konja je peljal sam v hlev, Rupert in Reza pa sta morala iskati po cesti odtrgane torbe.

Furlanu ni bilo nikjer obstanka. Iz sobe hitel je v sobo, od tam v kuhinjo, iz kuhinje v hlev, od tam zopet nazaj po stopnicah — tako enkrat — dvakrat. Sopihal je k Tomiču, izpil tam dve merici vina naglo, v hipu in

zopet je dirjal domov; kjer sta mu Rupert in Reza dopovedala, da torbe ni in ni.

Ko pa je bila že trdna tema, hitel je sam po cesti h konjederkini hiši, pal ondi na kolena in s svojimi gosposkimi rokami tipal po zmrzli, grudasti zemlji in iskal torbe.

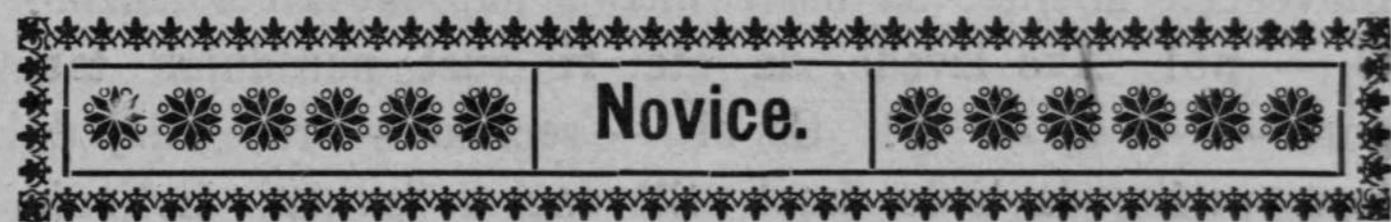
Tisti čas je prišla Katra malo na prosto. Predno se je zavedala, kako in kaj, bitela je zopet v sobo in ondu Mimi in hlapcu, vsakemu posebej povedala, da je videla zunaj „spomin“.

Tri ure po zdravnikovem odhodu je konjederka umrla. To vam je bilo vikanja in upitja, žalosti in jokanja. Mimica je bila potrta do smrti. Tako mlada pa že sirota brez starišev. Z obupnim objemom vrgla se je na mrtvo truplo rodne matere in je bolestno ihtela. V duhu jo je prosila oproščenja, v kolikor je bila ona kriva njene smrti.

Napravili so jo spodobno na mrtvaški oder, kakor se je spodobilo imoviti vaščanki

Drugo jutro ob sednih so zvonovi prvič peli mrtvi konjederki. Zdravnik si je velel osedlati in cel dan ga ni bilo nazaj. Na večer pa je prijezdil penastega sirca, utrujen malone do smrti.

(Konec prih.)

— Osebne vesti. Namesto vpokojenega dež. sodnega svetnika gosp. Jožeta Martinaka je just. minister imenoval za čas sedanje funkcijske dobe, do konca l. 1902, gosp. deželnega sodnega svetnika Karola Wengerja članom deželne komisije za agrarične operacije na Kranjskem. — Deželni odbor je imenoval računskega oficijala prve vrste, gosp. Ant. Mikuša rač. revidentom; računskega oficijala prve vrste g. Iv. Pogačnika kontrolorjem dež. blagajnice; računska oficijala druge vrste gg. Ivana Freliha in Ivana Mikuža rač. oficijaloma prve vrste; dosedanja praktikanta gg. Ivana Pavška in Henrika Logarja računskima oficijaloma druge vrste in gg. Avgusta Bukovca in Josipa Breganta rač. praktikantoma. — Absolvirana učiteljska kandidatinja gdč. Julijana Kos iz Ljubljane je imenovana za provizorično učiteljico na štirirazredni ljudski šoli v Loškem potoku. — Geometer c. kr. ravnateljstva državnih železnic v Beljaku Ferd. Hansky je premeščen k ekspozituri za traciranje v Jesenicah. — Davčni pristav Ivan Tenčič v Gorici je imenovan oficijalom, davčni praktikanti Lud. pl. Benigni, Ferd. Vodopivec, Ivan Butus, Umb. Benčina in Evg. Pinter so imenovani pristavi. — Sekundarijem v deželni bolnici je imenovan dr. Tičar.

— Poroke. Poročil se je v Ljubljani deželni računski oficijal gosp. Ivan Frelih z gdč. Elo Pillerjevo. — V Jesenicah ob Savi se je poročil gosp. nadporočnik Fr. Zwirn z gdč. Herminko Namorševo. Čestitamo!

— Proslava Rakteljeve 50letnice. Odbor „Ljubljanskega učiteljskega društva“ je sklenil v svoji zadnji seji, da hoče petdesetletnico učiteljevanja gosp. nadučitelja in voditelja Frančiška Raktelja praznovati na slovesen način. V sredo, dne 16. t. m. priredi se mu v to svrhu serenada, po serenadi pa slavnosten večer v mali dvorani „Narodnega doma“ s skupno večerjo. K temu večeru se ne bode pošiljalo posebnih vabil. Odbor vabi tem potom k mnogobrojni udeležitvi. Večerja

besede! Male množine semena, posebno debelega, n. pr. grah, fižol itd. očistimo in preberemo lahko z roko; žito in druga drobnejša semena pa se očisti s posebnimi stroji, takozvanimi trijerji. Dobro bi bilo in posebno se priporoča, da bi imeli v vsaki občini vsaj po jeden tak stroj. Seme mora biti pravo ali pristno; žitna in druga debelejša kmetijska semena lahko razločujemo glede pristnosti, ker jih vsak dobro dozna. Paziti pa moramo pri nakupovanju deteljnega ali travnega semena, kajti dandanes so sleparije z majhnimi, manje znanimi semeni na dnevnem redu. Torej kupite seme le pri zanesljivih osebah; posebno se priporoča, da se vsak kmetovalec obrne do kmetijske družbe v Ljubljani, katera mu preskrbi točno in hitro ter tudi pristno seme. 4. Dobro seme mora biti kaljivo. Na to moramo posebno paziti, ker med semenom in semenom je v tem oziru lahko prav velik razloček. Slabo kaljivo seme je malo vredno. Takega semena moramo veliko več vsejati, ker ga veliko ne izkali. Trgovci, kateri nam prodajajo seme, morajo nam biti porok (jamčiti, garantirati), da izkljuje toliko semena, kakor je napovedano; n. pr. mi kupimo deteljno seme in kupec reče: „Kaljivost tega semena je 85 %“, t. j. od sto zrn izkljuje 85 zrn, onih 15 pa je za nič. O kaljivosti semena pa se lahko sam prepričaš. Tukaj ti hočem navesti najpriprosteji način. Vzami navaden krožnik, na katerega položiš pivnik (pivni papir) in ga namoči z vodo. Na tako pripravljen papir deni dotično seme in to pokrij zopet z drugim kosom pivnika, kateri mora biti tudi moker. Da ostane papir vedno moker, poškopri ga večkrat z vodo. Krožnik pa postavi na primerno gorek kraj, da ti seme hitreje izkali. Najbolje je, ako vzameš za take poskuse sto zrnica semena, ker potem lahko izračuniš kaljivost semena v odstotkih (%). Če izkali na pr. od 100 zrn le 60 zrn, znaša kaljivost 60 %; ali ako izkali od 100 zrnica le 78 zrn, tako znaša kaljivost 78 %. Na ta način se lahko prepričamo o poštenosti semenskih trgovcev in jim tudi lahko vrnemo seme, če ni tako kaljivo, kakor je bilo zajamčeno. Za take poskuse pa je naročevati semena o pravem času, ne pa v zadnjem trenutku. Da nam bo seme dobro kalilo, jemati moramo za setev tako le seme: a) Novo seme, t. j. seme od zadnjega pridelka. Tako seme rado kali in daje močne rastline, dočim izgubi staro sčasoma svojo kaljivost, in sicer toliko hitreje, kolikor slabše je bilo ohranjeno. Če kupujemo semena, se lahko zgodi, da dobimo staro seme, kajti semenski trgovci primešavajo novemu tudi stara semena, ako jih niso mogli prejšnje leto prodati. Ne trosite torej denarja zastonj, temveč pazite na vse. Da pa nam ostanejo semena delj časa kaljiva, shraniti jih moramo dobro in na suhem prostoru. b) Ne-poškodovano seme; seme se pokvari, če nam izkali vsled moče že na njivi, predno ga spravimo, ali pa pozneje vsled slabe shranitve; dalje se lahko poškoduje pri mlatitvi, po mrčesih in boleznih, in končno, če postane zaduhlo (oprhnelo) in plesnivo. Tako seme je porabiti za kaj družega, ne pa za setev, ki daje slabotne in zanikerne rastline; tako seme tudi slabo kali ali je pa popolnoma nekaljivo. J. Vuk.

Poučni in zabavni del.

Okrajni zdravnik.

Povest. — Spisal Srečko.

(Konec.)

VI.

Prazno, dolgočasno je bilo odslej na domu konjederkinem. Otožna, bleda je pohajala po sobah Mimi, nikjer jej ni bilo obstanka. Čim dalje bolj se je kazala potreba matere, čim dalje bolj jo je objokovala. Sama,

od vseh človeških duš zapuščena razmišljala je stanje svoje in se čutila nesrečno . . . Premišljala je večkrat, s čim je tako razžalila Bogá, da jo sedaj tako neusmiljeno biča. Spominjala se je svojih tovarišic, kako se one vesele pri svojih stariših, ona pa je — sirota. Povdarjala je večkrat, da nesrečnejšega bitja ne more biti pod Božjim solncem.

Toda najhujše je imelo še-le priti!

Včasih se je spominjala tudi zdravnika. Odkar jej je umrla mati, ni ga videla nikdar več jahati na izprehod. Domišljala si je, da tudi on trpi njeno boleost kje v tihoti in, da je le radi spoštovanja zdaj ne nadleguje. Radi tega njegovega, po njej izmišljenega čina cenila ga je veliko bolj.

Kakih deset dnij po materini smrti pa se je napolnila v vas, opraviti svoje skrbi. Prva njena pot je bila v župnišče, da je poravnala pogrebne stroške. Na voglu pri sodnji je srečala zdravnika. Pozdravil jo je in pogledal v tla. Smilim se mu, on je dober človek, si je mislila in hitela dalje.

Takrat so imeli v Lazišču dobrega župnika, zlato dušo. Sad njegove marljivosti je krasna, nova cerkev, župnišče, sploh vse naprave, ki se nahajajo še dan danes tam. Prijazno je vsprejel Mimico in jo tolažil uspešno. Izpraševal jo je o gospodarskih stvareh, kaj misli početi. Ko pa je naposled le prav malo izvedel, pričel jo je učiti on, kako in kaj naj ukrene. V Boga zaupajte — je dejal — in Mariji se priporočite, pa smete biti prepričani, da se vse dobro izteče.

Prav tisti čas pa je kuharico spodaj nadlegovala Osolniška Štefinku:

„Hvaljen bodi Jezus Kristus, ljudje Božji ste že kaj klali prešičev, imate že kaj ščetin“?

Kuharica jej je dala na vse nepoljen odgovor. Ona pa je vprašala:

„So gospod doma“?

Na to se jej je pritrdilo. Naglo v dve gubi sklonjena stopicala je na to v prvo nadstropje po širokih stopnicah. Na vrhu srečala je konjederkino Mimi, pozdravila jo je s krščanskim pozdravom, potem pa brž prav nerodno potrkala. Odzvalo se jej je in ona je v naglici popravila veliko ruto, potegnila z levo roko preko obraza, odkašljala se in krepko pljunila po tleh, da je kar odmevalo po prostornem hodniku.

„Hvaljen Bog“!

„Na veke, Amen! No kaj pa vi dobrega poveste mamica“?

Sila prijazen je bil gospod župnik proti vsakomur, bodi si star ali mlad, bogat ali revež, zato pa je bil obče priljubljen.

„Niti štirinajst dnij ni tega, kar sem šla tu doli iz Lazišča, že proti mraku je bilo. Ščetine sem pobirala, kaj pa hočem, da se preživim. Grem, — grem prav počasi, tako hitro ne morem kot takrat, ko sem bila še mlada. Torej prav počasi grem, košarico sem imela polno ščetin. Ondu pod ovinkom pa najdem to-le stvar. Po-

gledam — poberem in vidim, da je lepa torbica. Ker pa nečem, da bi moja duša z onega sveta nazaj hodila se pokorit za neporavnane grehe, prinašam vam to le stvar, da v nedeljo skličete in daste lastniku nazaj. Če bi se pa kaj dobilo nagrade, ker sem pošteno nazaj izročila, za tisto se pa v ponedeljek oglasim“!

Rekši je izvlekla iz košarice zdravnikovo torbo, in jo izmotata iz različnih cunj in zaplat, potem pa jo podala župniku. Ta je nekaj časa ogledoval in motril od zunaj potem pa jo je odprl.

„Kaj pravite, čegava je bila, gospod župnik? Jaz sem na vse načine ugibala in ukrepala, a ne morem priti do pravega“!

V obraz dušnemu pastirju se je tisti hip lagala Osolniška Štefinka. Dobro je vedela, da je zdravnikova torbica, kateremu se je odtrgala od sedla. Od Katre je bila poizvedela, da je zdravnik lečil konjederko z neko tekočino v mali čašici in da je potem kmalu umrla. V torbici je bila pa samo tista posoda.

Župnik jo je odprl in pogledal vsebino. Pazno je motril napis na čašici, ki je bil jako lepo napisan. Sam pri sebi je še enkrat ponovil napis potem pa Štefinki glasno:

„Tu notri je strup“!

„Strup? Pravite strup gospod župnik“?

Obraz Štefinkin je postal čuden. Brezzobe čeljusti sta zavijali na široko, poteze so postale dolge, zategle. Zeleno bliskajoče oči je uprla v lepo župnikovo sliko na steni. S podobe jej plaval pogled na okvir in vedno bolj k tlam. V spomin jej je prišlo, kaj jej je Katra pripovedovala o neki čašici, kako je zdravnik lečil konjederko. Obraz jej je postajal veselejše in poteze so lezle v škodoželjen smehljaj: prišel je bil dan plačila. Gospod župnik se ni mogel načuditi Štefinkinemu obnašanju. Slednjič pa je kar izbruhnila iz sebe:

„Torbica je zdravnikova. S tistim lekom je zdravnik ozdravil konjederko, da je v dveh urah umrla“!

Župnikovo lice je pobledelo in roka se mu je močno tresla, ko je z njo gladil svoje dolge, sive lase. Marsikako človeško napako, marsikak greh je že čul v dolgi dobi svojega življenja, bodi si kot človek ali spovednik ali kaj tako groznega še ne. Dvomil ni najmanje. Zdravnik je bil človek, ki ni zahajal nikdar v cerkev, ki ni prejemal sv. zakramentov in potem se je spominjal, da je bil nasprotnik konjederke radi nje zdravljenja. Odslovil je Štefinko naj molči, oblekel si je urno vrhno suknjo, kajti zunaj je bila mrzla burja, torbo pa je zavil v papir. Urnih, veličastnih korakov je hitel na sodnijo k adjunktju Hlebcu.

Štefinka je dobro vedela, da se bo danes nekaj dogodilo z zdravnikom in radovedna, kaj bodo storili z njenim najhujšim sovražnikom, je čakala v vasi in hodila po hišah za ščetinami. Celo tja gori je šla k Skončnici in je glasno zakričala na stopnicah:

„Imate kaj ščetin“?

Ko pa je šla zopet doli je srečala zdravnika. Napravila je neumen obraz in mu pokazala svoje brezzobe čeljusti.

Od župnika je hitela Mimi k Bernottijevi Olgi. Samo enkrat sta govorili od veselice sem in še takrat prav malo. To je bilo o pogrebu ranjce matere na pokopališču.

Prijazno jo je vsprejela Olga. Urno sta čebljali in v malem času sta preresetavali mnogo važnih in nevažnih novic. Iz oči se je bralo Olgi, da jo mori neka novost, s katero se pa ni upala na dan. Že parkratov jo je imela na jeziku, pa videča objokan Mimin obraz, jej prizanesla. Slednjič pa si ni mogla kaj:

„Torej bo vender le res! Glejte, glejte“!

„Kaj pa kaj“?

„I — pravijo, da bo zdravnikova Reza imela majhino“!

Mimi ni ta novica toliko zanimala, kakor je mislila Olga, zato je pa vedno nadalje pripovedovala polagoma kako in kaj, da prinese očetovo ime na dan.

„Je že morala proč“!

Mimi je nekaj družega vprašala.

„Sirotica! — Veruj mi Mimi, da se mi Reza smili“!

Mimi je bilo te reči že preveč.

„Hm! Pravijo, prilika greh dela“!

Mimi je molčala.

„Mlado dekle in mlad mož — ogenj in olje“!

„Koga dolže“?

„I — to sem hotela povedati. On — pravijo — zdravnik“!

Mimine oči, objokane od poslednjih dnij so se zaprle in kar omahnila je v naslonjač. In zdaj še to — nebeški Bog!

„Eh — kaj če to. Kolikrat se to primeri tu pa tam — pri najboljših hišah tudi — seveda — kaj se hoče. Nu — i — par stotakov se ji pomoli pod nos pa bo mir“!

Olga je odkrila pred Mimi ves svoj pòdli značaj, Ubogi deklici je trepetalo srce v prsih, ko je sprevidela, da je i tu prevarana, zapeljana. Pred očmi so se jej delale velike, dolge sence, kakor, da pada v nezavest.

Ko pa je prišla domov, bila je utrujena do smrti.

* * *

Zadnji čas se je bil zdravnik umiril radi torbice. Malo razburilo pa ga je bilo ono z Rezo. Tiho, lepo jo je odpravil z nekolikimi desetaki, naj vsaj pol leta molči, potem pa jej bode dal še mnogo, mnogo. Hoteč se nekoliko razvedriti, krenil je tisto popoldne k Tomiču. Pri zakurjeni peči igrali so tarok: on, Bernotti in učitelj.

Tedaj se je javil vodja orožniške postaje, oblečen službeno.

„Kam pa kam“? izpraševal ga je Bernotti, misleč, da je orožnik namenjen kam drugam. Zdravnik se je

nehote stresel. Orožnik pa je napravil dostojanstven obraz, položil zdravniku roko na ramo in se mu poklonil:

„V imenu zakona“!

Zdravnik je pobledel; na nogah je začutil na tisoče mravelj, v hrbtnem mozgu pa se mu je delal led.

„Zakaj? Čemu?“ zahropel je burno in je omahnil na naslonjalo. Bernotti in učitelj sta se zijaje čudila. Orožnik je bil hudomušen človek in je zahteval roke, da ga uklene.

„Za Božjo voljo ne!“ prosil je zdravnik, zdrknil na kolena in težko sopel. Tresel se je, kakor trepetlikov list v pomladnem vetru. Taki so vsi hudodelci, prej sposobni za vsakojak zločin, ko pa se je treba odgovarjati, postanejo krotki, plahi zajci.

„Roke sem!“ ukazoval je orožnik službeno. Zdravnika ni mogel nikdar kaj prida trpeti in to mu je hotel zdaj pokazati.

Uklenil ga je in odgnal.

Prav tedaj pa sta bili klicani k sodišču Mimi in Katra. Obe sta potrdili, da je zdravnik iz tiste čašice zlival v usta materi zdravilo. Toliko je zadostovalo.

In Mimi?

„Ah — — —“!

Toliko udarcev je bilo preveč na enkrat. Kaj tako podel človek, tako pokvarjen je bil ta zdravnik, katerega je ona tako srčno ljubila. Hlinil jej je ljubezen radi denarja, radi dote pa jej je umoril mater. Ne — toliko je bilo preveč trpljenja za ubogo, šibko, žensko stvarico. Domišljala si je, da tega ne preživi in prav veselo bi bila vsprejela smrt ob tisti priliki. Saj ni mogla dobiti niti jedne poštene duše, na katero bi se mogla zanesti, kateri bi smela le količkaj zaupati. Njena najboljša prijateljica Olga jo je učila, da ni to nič hudega, kar je počenjal zdravnik. Moj Bog! Kakšne nazore je morala imeti ta ženska o vesti, o veri, o poštenju sploh. Ne, živeti ni marala več in prav nadejala se je smrti.

Taki smo ljudje, taki so bili in taki še bodo.

Dva meseca pozneje pa je pravil adjunkt Hlebec pri Tomiču, da je sodišče obsodilo zdravnika na dvanajstletno ječo.

„Tak človek, ki zataji narodnost, zgubi vero, z vero zgubi poštenje, s poštenjem pa ime človeka. Žalosten vzgled tega nam je zdravnik. Da bi se bil on ogreval za višje vzore, ne bi bil padel tako globoko“!

Na dolgo je razkladal narodnjak davkar tisti večer slabosti zdravnikove.

Čas je ozdravil tudi Mimi. Prodala je vse po materi podedovano premoženje in se preselila v mesto, kjer je živela sama za se z na tako trpek način priborjeno, jasno sodbo o svetu. Tudi zdravnikova zapuščina se je prodala, skupiček pa se je dal Rezinemu sinčku za doto.

Tak je svet, tak je bil in takov bode.

Novice.

— **Osebne vesti.** Deželni glavarjem v vojvodini kranjski je zopet imenovan gospod Oton pl. Detela, njegovim namestnikom v vodstvu deželnega zbora pa gospod Leopold baron Liechtenberg. — Solski vodja v Gorici, gosp. Ivan Vrščaj je imenovan učiteljem na c. kr. rudniški šoli v Idriji. — Premeščena sta davčna vežbenika gg. J. B. Colner iz Novega mesta v Lož in Jos. Masten iz Logatca v Idrijo.

— **Odlikovanje.** Bivši cestar gosp. Jurij Sluga v Kranjski gori je dobil srebrni zaslužni križec.

— **Poročil se je** 14. t. m. učitelj v Ovšičah pri Podnartu gosp. Ivan Kalan z gosp. Josipino Dežman-Germek pri Sv. Lenartu nad Šhofjo Loko.

— **Rakteljeva petdesetletnica.** Dne 15. t. m. je preteklo 50 let, odkar je gosp. vodja in nadučitelj J. Raktelj nastopil svojo prvo službo na Blokah. Služboval je potem še v Radovljici in pa na Dobrovi, od koder je prišel leta 1862. v Ljubljano. Tu služi toraj štirideseto leto, kot zastopnik učiteljstva v c. kr. mestnem šolskem svetu pa funkcionira že 25 let, kar je gotovo dokaz spoštovanja, katerega uživa slavljeneč med svojimi tovariši. S svojim korektnim in prijaznim vedenjem si je pa pridobil simpatij tudi v meščanskih krogih. Dne 16. je bil banket, ki je pokazal, kako se ceni njegovo tiho, pa vztrajno delovanje. Na mnogaja leta!

— **Podpora.** Deželni odbor je pogorelcem v Gorenji vasi pri Ribnici dovolil podpre 3000 K.

— **Pevski zbor »Glasbene Matice«** je na svojem redvem občnem zboru dne 7. oktobra volil za dobo enega leta nov odbor, ki se je tako konstituiral: Načelnica ženskega zbora je gospa Julija Ferjančič, nje namestnica gospa Leopoldina Lončar, tajnica gđ. Minka Skaberne; načelnik moškega zbora je prof. Anton Štritof, njegov namestnik dr. Fran Tominšek, pevovodja namestnik Anton Razingar, tajnik dr. Ivan Orel, blagajnik Pavel Lozar, arhivar Slavko Bukovie, odborniki: Josip Jak, Avgust Pucihar, Avg. Štamcar in Ivan Završan.

— **Slikarska dela v Trnovski cerkvi** so bila ta teden dovršena. Sedaj so odri že odstranjeni in so izvršili le še instalicijska dela za električno razsvetljavo pri lestencih. Vtis novih slikarij v notranjem imenovane cerkve je na opazovalca vseskozi ugoden.

— **Demonstracija.** Prevzvišeni gospod knezoškof je imel te dni birmo v Meliki. Županstvo in meščanstvo ga demonstrativno ni sprejelo.

— **Javna predavanja v Katoliškem domu** so se zopet začela in se bodo vršila vsako sredo.

— **V Krškem** je otvorila gospa Friderika Kessler tople in mrzle kopeli v svoji hiši sredi mesta, kjer je bila prej lekarna ranjkega njenega očeta, gospoda Friderika Bömches-a.

— **Shod v Zagorju.** V nedeljo so socijalni demokratje v Zagorju priredili velik shod, na kateri so pozvali dr. Šusteršiča in dr. Tavčarja. Prvi ni prišel, pač pa je prišel dr. Tavčar, ter se spustil v debato zaradi volitve deželnega poslanca v Idriji.

— **Slovensko katoliško društvo za kamniški okraj** je imelo minolo nedeljo v Kamniškem „Katoliškem domu“ shod, na katerem je govoril poslanec Pogačnik.

— **Iz kranjskega muzejskega društva.** Ravnokar so izšli v skupnem zvezku trije sešitki nemških „Mittheilungen“ ki obsegajo repertorij k Valvasorjevi „Ehre des Herzogthumes Krain“. To zaslužno delo je sestavil gosp. profesor dr. Oskar pl. Gratzy.

— **Osušenje ljubljanskega barja** dobiva vedno kru-tejše lice, tako za mesto Ljubljano, kakor še posebno za de-